

“OVIDIUS” UNIVERSITY OF CONSTANȚA
Faculty of Theology

**The ecumenical character of Christ’s Church
reflected in Divine Worship,
especially in the liturgical anaphors**

Scientific coordinator:

Pr. Univ. Prof. PhD VasileNechita

Ph.D student:

Pr. Constantin Ciobanu

Constanța
2012

Contents

INTRODUCTION	5
I. THE ECUMENICAL CHARACTER OF CHRIST’S CHURCH PREFIGURED IN THE OLD TESTAMENT	14
I.1. THE HONOR OF GOD IN THE OLD TESTAMENT	15
A. THE PERIOD OF THE PATRIARCHS	16
B. THE PERIOD OF EGYPTIAN SLAVERY AND RECEPTION OF THE LAW ON THE SINAI MOUNTAIN	23
C. THE PERIOD OF THE JUDGES, OF REGALITY AND BUILDING OF THE TEMPLE OF JERUSALEM.....	29
D. THE PERIOD OF ASSYRIAN-BABYLONIAN SLAVERY, OF RETURN AND REBUILDING THE TEMPLE	43
E. THE PERIOD OF RETURN FROM SLAVERY AND REBUILDING OF THE TEMPLE OF JERUSALEM	56
II. THE ECUMENICAL CHARACTER OF CHRIST’S CHURCH SEEN IN THE NEW TESTAMENT	63
2.1. THE CULT FROM THE TEMPLE AND SHEKINAH	63
2.2. THE BLESSINGS AND BREAKING OF THE BREAD	67
2.3. THE SEVEN EULOGIES AND THE LITURGICAL TIME	76
2.4. THE TEMPLE AND PAVILION OF THE LAST SUPPER	82
2.5. CHRIST – THE KEY OF THE BIBLE AND THE CENTER OF LITURGY	89
2.6. THE LOCAL CHURCHES AND THE LITURGICAL SYNAXIS	94
III. THE ECUMENICAL CHARACTER OF CHRIST’S CHURCH SEEN IN THE PERIOD OF THE APOSTOLIC FATHERS	
3.1. IN THE EPISTLES ADDRESSED TO THE CHURCHES OF SMALL ASIA (THE APOCALYPSE)	101
3.2. IN THE EPISTLES OF SAINT IGNATIUS OF ANTIOCHIA	116
3.3. IN THE EPISTLES OF SAINT CLEMENT THE ROMAN AND POLICARP OF INCENSE	135
3.4. THE EASTER DISPUTE AND THE ECUMENICAL CHARACTER OF THE CHURCH	145
3.5. PAXROMANA – PAX CHRISTIANA AND THE ECUMENICAL CHARACTER OF THE CHURCH	148
IV. THE PRE-NICENE PERIOD AND OF THE ECUMENICAL SYNODS	157
4.1. THE FIRST CONFESSIONS REGARDING THE HOLY LITURGY	162
A. THE SHEPHERD OF HERMA.....	164
B. THE APOSTOLIC CONSTITUTIONS	170
C. THE WRITINGS OF POPE HIPPOLYTEOF ROME AND CYPRIAN OF CARTAGENA	173
D. SAINT JUSTIN THE MARTYR AND PHILOSOPHER	175
E. SAINT IRINEU OF LYON AND TERTULLIAN	182
4.2. THE BIBLICAL CANON AND THE LITURGICAL CANON	189
A. THE RELATION BETWEEN THE HOLY BIBLE AND THE HOLY LITURGY	191
B. THE PRESENCE OF BIBLICAL EXPRESSIONS IN CHURCH’S PRAYERS	196
4.3. THE LOCAL SYNODS AND THE ECUMENICAL UNITY OF THE CHURCH.....	200
A. THE SYNODS FROM THE CHRISTIAN ORIENT	201
B. THE SYNODS FROM NORTH AFRICA	211
C. THE SYNODS FROM THE WEST	217
4.4. THE ECUMENICAL SYNODS	218
A. THE ECUMENICAL SYNOD I	221
B. THE ECUMENICAL SYNOD II	225
C. THE ECUMENICAL SYNOD III	228
D. THE ECUMENICAL SYNOD IV	231
E. THE ECUMENICAL SYNOD V-VI OR THE CVINISEXT SYNOD	237
F. THE ECUMENICAL SYNOD VII	250
V. THE ECUMENICAL CHARACTER SEEN IN THE HOLY LITURGIES	265
5.1. THE BYZANTINE LITURGY	265
A. THE LITURGY OF SAINT BASIL THE GREAT	267
B. THE LITURGY OF SAINT JOHN GOLDEN MOUTH	300
C. THE LITURGY OF SAINT GREGORY THE DIALOGUE	319
5.2. THE LITURGIES OF THE OLD-ORIENTAL CHURCHES	334
A. THE LITURGY OF SAINT JACOB	335

B.	THE CLEMENTIAN LITURGY	338
C.	THE LITURGY OF THE ARMENIAN APOSTOLIC CHURCH	340
D.	THE LITURGIES OF THE SYRIAN-JACOBEOAN CHURCH.....	343
5.3.	THE EASTERN SYRIAN LITURGIES	345
A.	THE ANAPHOR OF THEODORE THE INTERPRETER	348
B.	THE ANAPHOR OF NESTOR.....	350
5.4.	THE LITURGIES OF THE COPT CHURCH	351
A.	THE LITURGY OF SAINT MARCUS	351
B.	THE EUCHARISTIC PRAYER OF SERAPION.....	355
C.	THE LITURGY OF SAINT CYRIL OF ALEXANDRIA	358
D.	THE LITURGY OF SAINT GREGORY OF NAZIANZ	359
E.	THE ANAPHOR OF SAINT BASIL THE GREAT	362
5.5.	THE LITURGIES OF THE ETHIOPIAN CHURCH	364
A.	THE ANAPHOR OF THE SAINT APOSTLES	366
B.	THE ANAPHOR OF THE SAINT APOSTLE MARCUS	369
C.	THE ANAPHOR OF THE 318 HOLY FATHERS	369
D.	THE ANAPHOR OF SAINT ANASTASIUS THE GREAT	371
5.6.	THE OCCIDENTAL LITURGIES	372
A.	THE ROMAN LITURGY	372
B.	THE LITURGY OF SAINT AMBROSE OF MILAN	379
CONCLUSIONS: THE ACTUALITY OF THE SACRAMENTAL-LITURGICAL APPROACHES FOR SUSTAINING THE ECUMENICAL UNDERTAKING		385
BIBLIOGRAPHY		391

Key words

Ecumenical character, God, the Holy Bible, Christ, Jesus, anaphor, ecumenical, priestly character, saint, liturgy, ecumenical synod, apostle, holy father, cult, epistle, temple, prophet, mystery, liturgical time, patriarch, law, breaking bread, laude, biblical canon, liturgical canon, catholicity, orthodox, reformation, protestants, peace, mission, Eucharist, conference, document, creed, convocation, patriarch, congress, communion, sacrament, denomination, unity, religion, theologian, ecumenical movement, contemporary, creation, confession, presence.

Argument

After the Vatican Council II the Roman-Catholic Church met a huge charismatic movement borrowed from the classical Pentecostal, which have as founder Charles F. Parham (around 1900) and from the so-called charismatic movements which appeared within the Protestant Church (Lutherans) or out of the Reformation (Calvinists). This charismatic or spiritual renewal movement aims at supporting a spiritual ecumenism. In fact, it meets a diverse syncretism movement – going from the Kimbanguist Church which has approximately twenty million followers and it is a combination of the African Antimist religions and the Christian religion, to the voodoo and zionist movements which have a diverse manifestation; only of the west coast of Africa there are approximately ten thousand such forms and until the Orthodox Church such as the charismatic orthodox community in Pittsburgh under the leadership of the Archimandrite Stephanou – with a large extension; at the level of 2005 it was estimated that the number of charismatic is higher than seventy million meaning they have outrun in number the Anglican Church. Having in view the fact that in the Roman-Catholic Church – especially in the communities of the two Americas – there are a few thousand of so-called charismatic communities having almost two hundred million believers, one can be seen the real image of this current called charismatic aimed at maintaining a spiritual ecumenism.

Starting from 1968 – the general meeting of ECC from Uppsala (Sweden) within the Ecumenical Council of Churches, this spiritual renewal or charismatic movement began to influence the praying altogether programs and proposed intercommunity before accepting a common base of belief so that Nairobi (Kenya), in 1975, at Vancouver (Canada), 1983 and Canberra (Australia), 1991, this movement – with syncretism tendencies meets an ascending quota, which led at Harare (Zimbabwe) in 1998, to a true dimension between orthodox and the other members of the Ecumenical Council; after this council some Orthodox Churches threatened to retreat from the ECC and this led to the establishment of a council for parity which would analyze the problems of the dispute; to a certain extent, this crisis situation will be solved at Porto Alegre (Brazil) in 2006 when it came – after the retreat from the Ecumenical Council of the Orthodox Churches of Bulgaria, Serbia and Georgia, and the Orthodox Church of Greece threatened to retreat, and even Russia did the same – to the acceptance of the consensual vote regarding some sensitive subjects for the orthodox and to the non-acceptance on the agenda of some problems concerning some subjects that create dissensions between Churches.

Facing this reality, the Orthodox Church, ever since 1961 – the General meeting of ECC from New Delhi (India) – felt that, once the Orthodox Churches from the ex-socialist countries re-entered the Ecumenical Council, it should firmly point out the “spiritual connections that unite us (and which) are so tightly interconnected that they represent the indestructible base in full communion”¹. This is why the Patriarch Justin Moisescu, the delegations leader of the Orthodox Churches at New Delhi, because he believed it was necessary, showing that the wish of the Orthodox Church is to fathom what we have in common and get us close to each other, from a liturgical, canonical and patriarchal heritage (recognized by the other Christian Churches) point of view: “Although we are part of

¹ Patriarhul IUSTIN, *Pentru pacea a toată lumea. Omilii arhieresti la Nașterea și Învierea Domnului*, Editura Episcopiei Argeșului și Muscelului / Anastasisa, București, 2004, p. III.

different Christian Churches we got close, we have tight connections, we collaborate between us, we fathom our religious knowledge and of the others, of course, keeping our belief unharmed...

We are now making efforts to get to know ourselves better and to unite, over our initial positions. We go forward. We must open our hearts to all present here and search together for the fullness of the Ecumenical Church, with humility and prayers, as confessors of our faith and servants of human kind.

In her way to the unity that fulfills its perfect finality, the Church intensifies its work around the world within its finality in history.” But the idea that we are going forward, not only avoids the question we must ask ourselves, but invites us to offer it a common answer: “In what stage are we now regarding this matter?” and the great hierarch of Romania answered: “We are only at the conscience of the persistent calling of Jesus Christ for a complete unity, which springs from the unity of the Holy Trinity.”²

As a famous university professor, the Patriarch Justin indicated that this trinity model of the unity of Churches demands the equal reconsideration both of the horizontal dimension and of the vertical one of ecumenism: “There is no limit between the vertical and the horizontal dimensions in what concerns serving the Church founded by Messiah. Its origin and work are divine. But its work is not unknown to the destiny of man and creature.”³ The patriarch Justin – one of the founders of the Conference of the European Churches – indicates that the “entire work of Messiah – and of the Church He founded – is focused «around the bright Cross of Golgotha which vanished the limits between the creature and the Creator», and around the Sacrifice that guides us toward Resurrection and which the Emmaus of the discoveries and understanding of the deepest holy teachings, which transformed the «breaking of the bread» into the center of the main prayers of the Christians, a prayer accomplished by the followers of the Saint Apostles – bishop and priest everywhere – for the remembrance of Christ the Savior and for the forgiveness of all believers under their care.”⁴

As one can see, the Patriarch Justin highlighted the fact that the liturgical act – exceptionally the Liturgy and the Eucharistic anaphors – is seen in the ecumenical character of the Church and in the priestly character of the rightful faith; through this, he indicated that in the ecumenical undertaking the Orthodox Church can offer the model of canonic unity, unity of faith and liturgical unity, kept as a treasured heritage ever since the time of the Saint Apostles. This proposal was the one that made me choose the theme of this research, adding a presentation of the cult from the Old Testament, a parallel description between the liturgical canon and the one of the Bible, the confessions of the Apostolic Fathers, and also a brief presentation of the Liturgies of the other Churches. The decision of the General meeting of the Ecumenical Council of Churches to propose as a basis of theological discussion between the Churches and Christian denominations the *Nicene-Constantinopolitan Creed* is another reason that makes us fathom the liturgical dimension of the priestly faith; not to mention the fact that this started with the approval of the *Document of Lima – Baptism, Communion, Holy Orders (Priesthood)* – at Lima (Peru) in 1982. This year, 2012, we commemorate three decades since the afore-mentioned document was written at the Theological Academy of Chania (Crete). A document has been approved which will be mentioned at the General meeting of the Ecumenical Council of Churches, which will take place at Bussan (Korea) in the period October 30 – November 8. It regards the ecclesiastic and liturgical character of the Church and it is believed to have the same importance as the *BCH Document*. This document is the

² Patriarhul IUSTIN, *Discursuri ecumenice*, Editura Episcopiei Argeşului şi Muscelului / Anastasia, Bucureşti 2004, pp. 23-25.

³ Cf. „Mitropolia Moldovei şi Sucevei”, nr. 1-2/1963, p. 28.

⁴ Cf. Pr. prof. dr. Vasile NECHITA, *Misiunea Bisericii ieri şi astăzi*, Editura Panciova (Voievodina), p. 394.

result of some previous debates concerning the nature and mission of the Church and the concern to reach a common declaration – much more emphasized since 2005; to which it has been added different debates regarding the common acknowledgement of Baptism, which made thirty one Churches from Germany – among which the Orthodox and the Roman-Catholic Churches – recognize in 2007 the sacrament of Baptism; the problem that remained unsolved and it is discussed at the ECC is if the recognition of the same Baptism doesn't entail also the confession of the same common belief, especially that in the documents from Porto Alegre it is confessed the eschatological dimension of Baptism and its role in gaining redemption. Among the dogmatic and biblical studies it is imperative to reconsider also the liturgical ones; all the more so that the liturgical heritage of the eastern Churches – Orthodox and old oriental (Monophysite) ones – is also rich and connected to the apostolic tradition, which gives it more authority within the ecumenical discussions.

Reminding what the Patriarch Justin said – through its sacramental or liturgical work, the Church is “the place for continuous extension of the Messiah, of the entering of God into the world's life, of the entire being's participation to the joy and novelty brought by Jesus Christ into the world” – it is understood the priority for ecumenism and fathoming of the faith heritage of the Church liturgically expressed, of the patristic writing and of those prayers where the Church's ecumenical character is expressed. Only this way the orthodox will understand and will rediscover themselves through others – as Monk Nicolas of Rohia said – that in the faith and liturgical heritage there is the expression of the universal Christian faith, integrating in a spiritual form the being (of each believer) into humanity; and each Christian is called to a communion with God in the name of universality.

The solitude is shattered. Renewed by the dynamism of love the human being lives – in Liturgy – the truth of its existence. In this ascension toward God the man associates its nature because it has been the subject of fall and redemption.” Going forward from “the individual prayer to the fraternal prayer through the Holy Liturgy the (faithful) man is integrated into the cosmos.” Thus, by serving the holy orders with the power of God all who have received the Baptism “can live in holiness with the help of the gifts of the Holy Spirit which we receive through Church, reconciled with God and all united in the Body of Christ; we are living His calling to make love the basis of our whole life in the Church and further in the world;” in fact, the man receives the power to bear “the face of the world to transfigure it.”⁵

From these emphasized ideas one can see the actuality of the proposed theme for research and the necessity of fathoming the liturgical heritage – especially of the Eucharistic anaphors – for sustaining the ecumenical undertaking in this new phase that it has after more than two decades of crisis. The Romanian Orthodox Church has been represented ever since 1961 – the General meeting from New Delhi (India) – until present day by eminent hierarchs and theology professors who brought an important contribution despite all the divergences to the orientation of the theological debates within the ecumenical dialogue; and when certain side-slips appeared they didn't hesitate to ask the help of the Church and the Christians to “regulate the complex relations between different organisms and new ecumenical partners so that these relations bear the mark of clarity, transparency, communication and collaboration efforts” for the fulfillment of the purpose of the ecumenical movement: to bring “in a coherent manner the priestly message of ecumenism to the world of regions and the local Churches” – as it is stipulated in the Report of the Examination

⁵ Cf. „Mitropolia Moldovei și Sucevei” 1-2/1963, p. 34 și „Mitropolia Moldovei și Sucevei”, 1-2/1973, p. 38

Committee of the Directives, presented at the IXth General meeting of the Ecumenical Council of Churches in Porto Alegre; here, it can clearly be seen the contribution of the Orthodox Churches.

As a conclusion to the afore-presented ideas I believe it can be considered the words of the Patriarch Justin who in the article dedicated to the XXVth commemoration of the establishment of the Ecumenical Council of Churches: “We are often attempted to express our optimism regarding the today’s ecumenical relations. We are contented to discover that all the schisms, all the excommunications and the reciprocal anathemas, all the centuries of isolation and discontentment haven’t stroke the heritage of faith and prayer and to discuss together the problems of life and Christian life, to pray together in our liturgical services and to continually confess the *Creed*: «I believe in one holy, priestly and apostolic Church». In the domain of evangelization and especially in practice and socially the collaboration between our Churches has continuously grown.”⁶

The actuality of the sacramental-liturgical approaches in sustaining the ecumenical undertaking

Ever since 1978 – in the PhD thesis with the title: theology and spirituality, the Holy Father Patriarch Daniel showed that “the reassertion of the connection between Theology and spirituality, between faith and the Christian life is imperative for the conscience and the missionary activity of the Church.” Referring to the PhD thesis in Theology of Father Dumitru Stăniloae he appreciated that “the well understood spirituality is capable to maintain, in the opinion of the author, a healthy equilibrium between faith as an object of thought and its development through living, between the improvement of the personal life and the social commitment of the believers, between maintenance on the line of the biblical-patristic tradition, the pastoral ministration and the ecumenical opening, between the experience of the divine mystery and the love of people.”⁷

In the afore-mentioned paper the Holy Father Patriarch Daniel observed – ever since the time when Patriarch Justin Moisescu was a famous sustainer of the Orthodox presence with its entire liturgical, canonic, dogmatic and patristic heritage within the ecumenical Movement – that “a Theology concerned with maintaining a health equilibrium between Dogmatics and Spirituality, between theological reflection and the social commitment or social deaconry” is more than necessary because it entails a dynamic social apostolate and a necessary refreshment of the patristic thinking, and also a “theological fathoming and a phylokalic enrichment, a Theology of ministration and a large ecumenical opening, fidelity for Tradition and receptivity of the new, passion for the mystery of Church which prays and confesses and desire to serve and bless the world that God maintains in His love.”⁸

The holy Patriarch referred to the Second Congress of Orthodox Theology – which took place in Athens in the period 19-29 August 1976, under the title: *The Church’s Theology and its achievement*, whose works have been developed on three sections: 1. *Theology as expression of Church’s life and conscience*; 2. *Theology as expression of Church in the world*; 3. *Theology in the service of renewing the Church’s life* – and said that “the persons who spoke have highlighted the fact that in the orthodox thinking, Theology cannot be separated by spirituality and that the spiritual

⁶ Cf. *Ecumenismul la ceas aniversar*, în Patriarhul IUSTIN, *Discursuri ecumenice*, ed. cit., p. 60.

⁷ DANIEL, Patriarhul bisericii Ortodoxe Române, *Teologie și spiritualitate*, Editura Basilica, București, 2009, p. 8

⁸ Cf. Prefață, în DANIEL, Patriarhul bisericii Ortodoxe Române, *Teologie și spiritualitate*, ed. cit., p. 9

life lived in the liturgical confessing and diaconal community of the Church is a premises of the theological act itself...

In the epoch we live in almost all Christian Churches are confronted with two big requirements of time, requirements that are actually implicated in the Christian faith itself; and that is: the commitment of the Church in the world or its diaconry in solving the problems that concern the man – brother, in relation with his friends, with the society and with the creation (the nature) – on the one hand – and the fulfillment of the spiritual, relational needs, the need of communion with God, the need of sense of life, the need to respond to the finding that “Man shall not live on bread alone, but on every word that comes from the mouth of God.” (Mathew 4, 4), on the other...

Or, from an orthodox point of view, there aren't various parallel spiritualities, but every Christians lives the ecclesiastic spirituality of all, the spirituality as a living expression of the ecclesiastic communion and of the dogmas of faith. And the spirituality without dogmatic – theological content often becomes an alienating element in the life of the Church, just like a Theology separated by spirituality remains a closed and untranslatable speech in life or a speech that can be assimilated only on an intellectual level, an ideal knowledge, with no real shared communion.” This is why in the view of the Patriarch “the Theology of a local church can classically or specifically shape the pastoral, missionary and spiritual life of that Church, but it will still remain in the communion of the Orthodox Universal Church.”⁹

Starting from these highlighted ideas, in the present paper I tried to fathom the liturgical act – first the liturgical anaphors – in which is reflected the ecumenical character of the Church and of its priestly faith, as it was kept in Orthodoxy ever since the apostolic and patristic period of the first five centuries, and as it is reflected in the Eucharistic anaphors of the other Churches; mainly of the old oriental Churches – in whose anaphors is kept the epiclesis – and of the Roman-Catholic Church, with reference to the rite from Rome and Milan.

I have done this undertaking having in view, just like Father Daniel emphasized, that within the ecumenical Movement the Orthodoxy or the Orthodox Church is in direct dialogue with the Churches that are outside the Reformation which follow the line that the reformers have crossed with the wish to correct some “exigencies of the medieval Church and to a certain extent the managed to do so. But this was often done with the price a doctrinal disequilibrium. The daily common singing or the re-reading of the morning or evening service in the language of the people, the many biblical lectures instead of the medieval chapters and especially the chorus singing accessible to the people have been a positive infusion of Protestantism. If Luther rejected the private Eucharistic messes, he did it to re-establish the communitarian sense of the mess (Eucharist). The rediscovery of the universal priesthood was done as a reaction against of an exaggerated clericalism. But this strong rediscovery and emphasis was done for the sacramental-pastoral priesthood and for the monastic life.”¹⁰ This explains why in the protestant world – influenced by the orthodox spirituality – appeared communities like the ones from Taize, Grandsamps and other.

Of course, this led to the impoverishment of the liturgical life. The borrowing of a form from the Roman Missa, which lacked in epiclesis, led to emphasis of the words of nomination and first of all emphasis of the biblical lectures within the liturgical gatherings. Or, in this case the contribution of the Orthodox Churches was that it determined the protestant Churches to discover this lost sacramental dimension and to reconsider the important role that the liturgical act generally has and the Eucharistic Liturgy especially in the affirmation of the unity and ecumenical character of the

⁹ *Ibidem*, pp. 13-14 și 16-17.

¹⁰ *Ibidem*, pp. 251-252.

Church, and also in the fathoming of the priestly right faith; i.e. the faith established at the ecumenical synods.

It is known the fact that this led to biblical and patristic refreshment of the western theological thinking, especially of the protestant one which began to recognize the fact that the Theology of the “Holy Fathers springs from the Bible and it is capable to spiritually feed the soul” and that the contemporary man – the man of the advanced industrial society – needs “joy, celebration, sociability, communication, warm contacts, maybe more than the previous generations because he misses more these things in his existence of worker in an urban environment. He is not attracted by an abstract religion, but by a living, warm, communitarian Christianity which suggests to him the personal contact or the personal relation with a person, the living God, God Jesus Christ. In this view, the Liturgy must be lived as a celebration and the monasteries have an important role to play in the modern society as places of peace and quiet.”¹¹

The emphasis of the role that the liturgical life has in the articulation of the communities but also in the ecclesiastical life targeted a fathoming connected to the fact that also the liturgical spirituality of the Roman-Catholic Church currently meets a “deeper expression than before the liturgical reformation because «the Eucharistic piety of the past century was often focused on the adoration of the Holy Sacrament to venerate in it the eternal presence of God and frequent communion to feel the gifts that come from a fruitful reception of the sacraments. The current liturgical documents highlight this mysterious presence of God enlightens the whole celebration. He is present and works in the assembly (community); He is present and enlightens in His Word; He is present and transforms in His sacrifice and in the sacrament that makes us participate there». The Eucharist is understood as the Sacrament (Mystery) of the Church in mission. From the Vatican Council II, the Liturgy is presented as «a paschal mystery in exercise, passing with Christ from the true death to the true life, from sin to grace, from loneliness to fullness, from suffering to joy»”; this fact also led to the reconsideration of brotherhood, but also of the authority as ministration of love.¹²

Let us not forget that the charismatic movement – which focuses on the lived experience in the Holy Spirit and sees the charismata (gifts of the Holy Spirit) as the fruits of the same experience – contributed “to the fathoming of the prayer in an authentic form, simpler and more spontaneous, less artificial, archaic, more careful toward people than toward laws and institutions”¹³, which made Michael Harper, an Anglican pastor, follower of this charismatic movement, and also other theologians or servants of the reformed Churches pass to Orthodoxy, recognizing the beauty of the orthodox Liturgy and also its beauty to express the eternal faith of the ecumenical and priestly Church. Their books are full of confessions regarding the liturgical life of the Orthodox Church which is more intense than in many occidental Churches, even if “the participation to the divine services is not the same everywhere”; the important thing is that “it is more kept the sacred character and it is not very militated in favor of a «secularization of the Liturgy»”.¹⁴

Or, this fact contributed even more to the sensitization of the Orthodoxy – in which case it can no longer be spoken in the present-day of a homogenous geotropic framework nor of a setting until now in the Central and Eastern Europe, knowing that many orthodox communities can be seen in the Occident or in what is generally called the Euro-Atlantic space – in what concerns the fact that are needed “efforts of renewal in what regards Theology and also Spirituality, and this is connected to the spirit of a living Church”; we cannot forget the fact that “in the liturgical Theology it is

¹¹ Cf. *Ibidem*, pp. 270 și 281

¹² *Ibidem*, pp. 281-282.

¹³ J. LECLERCQ, *Tendance monastique actuelles*, în „Nouvelle Revue Theologique”, tome 110/1978, p. 94

¹⁴ Cf. DANIEL, Patriarhul Bisericii Ortodoxe române, *Teologie și spiritualitate*, p. 289

especially emphasized the existential aspect of the Holy Sacraments and their importance for the Christian life, the theological signification of celebrations, the theological studies about icon, the studies about Liturgy as prayer by excellence of the Church, about the personal prayer and especially about the prayer of the heart, a subject of study for the orthodox theologians, both in the countries with an orthodox majority and especially for those from Occident (Diaspora)...

It is important the fact that orthodox theologians often leave from the liturgical spirituality to develop a vision of the creation, of the world and of the contemporary man, showing through this not only the profound signification of the liturgical vision upon reality but also the unity between Theology and the ecclesiastic liturgical life”; furthermore, I have tried to demonstrate that “the contemporary orthodox Theology as an attitude of adoration is not only doxological and paschal, a «liturgical» transfiguration of the space as it has been reproached by those who see it with artificial eyes”, but it is also concerned with “the social aspect of the Church’s mission which has been less emphasized” because both in the East and in the West the road to God passes through the gate of the neighbor.¹⁵

The analysis I made targeted exactly the role which the reconsideration of the sacramental or liturgical dimension of the Church can help the ecumenical dialogue and the rediscovery of that apostolic unity on which the Church is founded, a unity expressed in the eastern Tradition through *teosis* – that divinity character of the man to which the Eucharistic communion and the entire sacramental life of the Church calls him – reflected by *lexcredendi* (the rule of faith) which is in itself *lexorandi* (the rule of prayer)”, which implies not a rational knowledge, but a living experience, i.e. faith lived by love.¹⁶

Also, our study – bearing in mind that discussion that took place at Aleppo (Syria) between 5-10 March 1997, which took place under the title *Toward a common date of the celebration of the Holy Easter*—approached in a tangential way the problem of celebrating Easter before and after the Ecumenical synod I, which is especially pointed out by the disputes between Rome and the Churches of proconsular Asia during the second century, motivated by the fact that the entire cult of the Orthodox Church is focused on the celebration of the Resurrection of God. Or, the Latin Occident emphasized the embodiment of God and His sacrifice which stood at the basis of the ultimately separation of God from the human life at the proclamation of the theology of God’s life, and contributed to the weakness of the liturgical conscience and of the role of the sacramental ministration of the Church.

By fathoming the connection between the Resurrection of God as crowning of the embodiment and the sacrifice form Golgotha, the undertaking of the Orthodoxy to show that the ecumenical dialogue cannot lack in the reconsideration of the liturgical dimension of the ministration of Christ’s Church in the blessing and transfiguration of man and light is necessary and primary all the more so that in the new approved documents it is debated the nature and mission of Church, and one of the chapters refers to its liturgical and Eucharistic ministration— it’s the last document with the title *The Church: Towards a Common Vision*, which was adopted on the 31st of August 2012 at the Theological Academy of Chania (Crete), within a work session of the Faith and Order Commission having as co-moderator the Father prof. Viorel Ioniță and Rev. Dr. Sarah Lancaster on the behalf of the Union of the Methodist Churches from the United States, appreciated by the Metropolitan prof. dr. Ghennadios de Sassima representing the Ecumenical patriarchate as vice-moderator of the Central Committee of the ECC, and also father Viorel Ioniță as a document received by the Churches which

¹⁵ *Ibidem*, pp. 295-296.

¹⁶ Cf. *Ibidem*, p. 299.

will bring a sensitive ecumenical progress that can be compared to what the *BCH Document* meant, an important text of convergence between the Churches that are intercommunication.

BIBLIOGRAPHY

Biblical, patristic and canonic sources

1. *Biblia sau Sfânta Scriptură*, tipărită sub îndrumarea și cu purtarea de grijă a Prea Fericitului PĂRINTE TEOCTIST, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, cu aprobarea Sfântului Sinod, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2005.
2. *Apologeți de limbă latină*, traducere de Prof. Nicoale Chițescu, Eliodor Constantinescu, Paul Papadopol și Prof. David Popescu, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București 1981.
3. *Actele martirice, Studiu introductiv, note și comentare de Pr prof. Ioan Rămureanu*, ediția a III-a, București 1982.
4. CABASILA, Nicolae, *Despre viața în Hristos*, traducere de Prof. T. Bodogae, Sibiu, 1946.
5. CABASILA, Nicolae, *Tâlcuirea Dumnezeieștii Liturghii*, trad. de Pr. prof. dr. Ene Braniște, București, 1989.
6. FLOCA, arhid. prof. dr. Ioan N., *Canoanele Bisericii Ortodoxe. Note și comentarii*, ediția a III-a îmbunătățită, Sibiu 2005.
7. EUSEBIU DE CEZAREEA, *Istoria bisericescă*, în *Scrieri*, Partea I, trad. Pr. Prof. T. Bodogae, col. „Părinți și Scriitori Bisericești” 13, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1987.
8. *Epistola către Diognet*, în „Scrierile Părinților Apostolici”, traducere, note și indici de pr. prof. dr. Dumitru FECIORU, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1979.
9. *Herma Păstorul*, în „Scrierile Părinților Apostolici”, traducere, note și indici de pr. prof. dr. Dumitru FECIORU, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1979.
10. *Învățătura celor 12 Apostoli*, în „Scrierile Părinților Apostolici”, traducere, note și indici de pr. prof. dr. Dumitru FECIORU, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1979.
11. *Învățătura de credință creștin ortodoxă*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1952.
12. *Kebra Nagast (Gloria regilor)*, Traducere Felicia Andreea, Liviu Papuc, Editura Kartier, București, 2011
13. *Liturghia Sf. Ier. Ambrozie, episcopul Mediolanului (374-397). Istoric, traducere și comentariu liturgic*, Introducere, traducere din limba latină, istoric, comentariu liturgic, note și comentarii de Sorin-Dan Damian, Editura Galaxia Gutenberg, Târgu Lăpuș, 2010
14. SFÂNTUL CHIRIL AL ALEXANDRIEI, *Scrieri – Partea a doua*, traducere, introducere și note de Prof. pr. Dr. Dumitru STĂNILOAE, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1992.
15. SFÂNTUL CHIRIL AL IERUSALIMULUI, *Cateheza a V-a Mistagogică*, trad. de Pr. D. Fecioru în Catehezele, vol. II, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1943.
16. SFÂNTUL CLEMENT ROMANUL, *Către Corinteni (I)*, în „Scrierile Părinților Apostolici”, traducere, note și indici de pr. prof. dr. Dumitru FECIORU, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1979.
17. SFÂNTUL CLEMENT ROMANUL, *Către Corinteni (II)*, în „Scrierile Părinților Apostolici”, traducere, note și indici de pr. prof. dr. Dumitru FECIORU, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1979.

18. SFÂNTUL IGNATIE TEOFORUL, *Scrierile Părinților Apostolici*, traducere, note și indici de pr. prof. dr. Dumitru FECIORU, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1979.
19. SFÂNTUL IGNATIE TEOFORUL, *Epistola către Efeseni*, în „Scrierile Părinților Apostolici”, traducere, note și indici de pr. prof. dr. Dumitru Fecioru, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1979.
20. SFÂNTUL IGNATIE TEOFORUL, *Epistola către Magnezieni*, în „Scrierile Părinților Apostolici”, traducere, note și indici de pr. prof. dr. Dumitru Fecioru, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1979.
21. SFÂNTUL IGNATIE TEOFORUL, *Epistola către Tralieni*, în „Scrierile Părinților Apostolici”, traducere, note și indici de pr. prof. dr. Dumitru FECIORU, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1979.
22. SFÂNTUL IGNATIE TEOFORUL, *Către Filadelfieni*, în „Scrierile Părinților Apostolici”, traducere, note și indici de pr. prof. dr. Dumitru FECIORU, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1979.
23. SFÂNTUL IGNATIE TEOFORUL, *Către Smirneni*, în „Scrierile Părinților Apostolici”, traducere, note și indici de pr. prof. dr. Dumitru FECIORU, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1979.
24. SFÂNTUL IGNATIE TEOFORUL, *Către Policarp*, în „Scrierile Părinților Apostolici”, traducere, note și indici de pr. prof. dr. Dumitru FECIORU, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1979.
25. SFÂNTUL IOAN DAMASCHIN, *Dogmatica*, Ediția a III-a, traducere Pr. Dumitru Fecioru, Editura Scripta, București, 1993.
26. SFÂNTUL IOAN GURĂ DE AUR, *Omilia de la Matei*, în „Scrieri. Partea a treia”, traducere de D. Fecioru, PSB 23, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1994.
27. SFÂNTUL IOAN HRISOSTOM, *Omilia a II-a la Timotei*, trad. Pr. Prof. Teodor Bogodae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1995.
28. SFÂNTUL IOAN GURĂ DE AUR, *Din ospățul Stăpânului*, traducere de Arhiepiscop-vicar Dr. Irineu Slătineanu, Editura Adonai, București, 1995.
29. SFÂNTUL IOAN GURĂ DE AUR, *Omilii la săracul Lazăr*, Trad. Pr. Prof. D. Fecioru, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2005.
30. SFÂNTUL IOAN GURĂ DE AUR, *Omilii la Psalmi*, traducere din limba greacă veche de Laura Enache, Editura Doxologia, Iași, 2011.
31. SFÂNTUL IOAN DIN KRONSTADT, *Liturghia cerul pe pământ*, traducere de Boris Buzilă, Editura Deisis, Sibiu, 1996.
32. SFÂNTUL IUSTIN MARTIRUL ȘI FILOSOFUL, *Apologia I*, traducere și note de Pr. Prof. Olim N. Căciulă, în „Apologeti de limbă greacă”, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1980.
33. SFÂNTUL IUSTIN MARTIRUL ȘI FILOSOFUL, *Apologia a II-a*, traducere și note de Pr. Prof. Olim N. Căciulă, în „Apologeti de limbă greacă”, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1980.
34. SFÂNTUL POLICARP AL SMIRNEI, *Epistola către Filipeni*, în „Scrierile Părinților Apostolici”, traducere, note și indici de pr. prof. dr. Dumitru FECIORU, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1979.
35. SFÂNTUL VASILE CEL MARE, *Despre Duhul Sfânt*; ed. critică B. BUCHE, „Sources Chrétiennes” 19 bis, Paris, 1968; trad. rom. Pr. prof. C. Cornițescu, PSB 12, 1988, p. 17–92.
36. SFÂNTUL VASILE CEL MARE, *Omilii la Psalmi*, traducere, introducere, note și indici de Pr. D. FECIORU, în colecția „Părinți și Scriitori Bisericești”, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1986.

37. SFÂNTUL VASILE CEL MARE, *Omilii la Hexaimeron*, traducere, introducere și note de Pr. D. FECIORU, „Părinți și Scriitori Bisericești”, nr. 17, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1986.
38. SIMEON AL TESALONICULUI, *Tratat asupra dogmelor credinței noastre ortodoxe*, Editura Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților, Suceava, 2002.
39. TEODORET AL CIRULUI, *Viețile Sfinților pustnici din Siria*, traducere Dr. Adrian Tănăsescu-Vlas, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2001.
40. TERTULIAN, *Despre rugăciune*, traducere de D. Popescu, în „Apologeți de limbă latină”, Părinți și Scriitori Bisericești”, volumul 3, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1981.
41. *Testamentul Domnului nostru Iisus Hristos*, traducere Pr. dr. Nicolae Achimescu, Editura Polirom, Iași, 1996.

Books of cult

1. *Liturghier*, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2012.
2. *Mineiul lunii Decembrie*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2004.
3. *Triod*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București

Works in collective volume

1. *Autocefalia Bisericii și Mărturisirea credinței*, coordonatori Pr. prof. dr. Viorel Sava, pr. lect. Dr. Ilie Melniciuc-Puică, Editura Doxologia, Iași, 2011.
2. *Go Forth in Peace, Orthodox Perspectives on Mission*, Compiled and edited by Ion Bria, W.C.C., Geneva, 1986.
3. *Sfânta Scriptură și Sfânta Liturghie în viața poporului român*, Editura „Basilica” a Patriarhiei Române, București, 2008.
4. *Metode de cercetare în Teologia Dogmatică, al II-lea Colocviu Național de Teologie Dogmatică, București, 22-23 mai 2008*, Editura Sigma, București, 2009.
5. *Originile creștinismului*, Editura Polirom, Iași, 2002.
6. *Revelație, dogmă și spiritualitate în perspectiva misiunii Bisericii, al III-lea Congres Național de Teologie Dogmatică Ortodoxă, Cluj-Napoca, 25-26 mai 2010*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2011.
7. Pr. V. NECHITA, Pr. A. NICULCEA, Pr. Gh. PETRARU, „Ecumenismul ca primăvara...”, Editura Vasiliana98, Iași, 2006.
8. *Eastern Orthodox and Oriental Church Statements*, în „New Directions in Mission and Evangelization. Basic Statements 1974-1991”, Edited by James A. Scherer/Stephen Bevans, Orbis Books, Maryknoll, New-York, 1992.
9. J.J. OWENS, Trent C. BUTLER, *The Book of Daniel*, in „Holman Bible Dictionary”, Michigan, 2009.

Handbook. Dictionaries. Encyclopedias

1. BODINGER, Martin, *Cartea românească veche în colecțiile Bibliotecii Centrale Universitare din Iași. Catalog adnotat. Cărți rare și prețioase – vol. 3*, Biblioteca Centrală Universitară „Mihai Eminescu”, Iași, 1976, exemplar șapirografiat.
2. BRANIȘTE, pr. prof. dr. Ene, *Liturgica generală*, Editura Episcopiei Dunării de Jos, ediția a III-a, Galați, 2002.
3. BRANIȘTE, pr. prof. dr. Ene, *Liturgica specială*, ediția a III-a, Editura Nemira, București, 2002.

4. BRANIȘTE, pr. prof. dr. Ene, *Liturgica teoretică*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, ediția a III-a, București, 2002.
5. CABROL, Ferdinand, *Dictionaire d'Archeologie chretienne*, Tom 10, Paris, 1929, col. 933-935.
6. CREED, Brad, *Names of God*, in Holman Bible Dictionary, Nashville-Tennessee, 1991.
7. DALGLISH, Edward R., *Isaie*, în „Holmann Dictionary”, Tennessee, 1991.
8. *Dicționar enciclopedic de cunoștințe religioase*, elaborat de Pr. prof. dr. Ene Braniște, prof. Ecaterina Braniște, Editura Diecezana, Caransebeș, 2001.
9. *Dicționar Enciclopedic de iudaism*, traducere Viviane PRAGER, C. LITMAN, Țicu GOLDSTEIN, Editura Hasefer, București, 2001.
10. *Dicționar enciclopedic de literatură creștină din primul mileniu*, elaborat de Remus Rus, Editura Lidia, București, 2003.
11. *Dicționarul explicativ al limbii române*, Editura Univers Enciclopedic Gold, ediția a II-a, 2009.
12. *Dicționar enciclopedic al Bibliei*, traducere de Dan Slușanschi, Editura Humanitas, București, 1998.
13. *Dicționar Biblic*, vol. I, traducere din limba franceză Constantin Moisa, Editura Stephanus, București, 1995.
14. GENESIS, *A New Translation with a Commentary antologized from Talmudic, Midrashic and Rabbinic sources* by Rabbi Meir Zlotowitz Overviews by Rabbi Noson Sherman, published by Mesorah Publications, Ltd. 1995.
15. IORGA, Nicolae, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române, ediția a II-a – revăzută și adăugită*, volumele I și II, Editura Ministeriului de Culte, București, 1928 și 1930, reprodusă prin fotocopiere la Editura Gramar, București, 1995.
16. MITROFANOVICI, Vasile, Teodor TARNAVSCI, Nectarie COTLARIUC, *Liturgica Bisericii Ortodoxe*, Cursuri universitare, Cernăuți, 1929.
17. MONLOUBOU, L., *Jérémie*, in „Dictionnaire encyclopédique de la Bible”, Ed. Brepols, 1987.
18. *Studiul Noului Testament*, Manual pentru Institutele Teologice, ediția a II-a, București, 1977.
19. VAILHE, S., *Eglise de Constantinople*, în Dictionnaire de Theologie Catholique, vol. III, col. 1329.

Works in volume

1. ADAM, A., *La liturgie aujourd'hui. Précis de liturgie catholique*, Brepols, Turnhout, 1989.
2. AHRWLELER, Hélène, *Ideologia politică a imperiului Bizantin*, Editura Corint, București, 2002.
3. ALEVIZOPOL, pr. dr. Antonios, *Ortodoxia în fața sectelor*, Editura Symbol/International Scorpion Printing House, București, 1993.
4. AMMAN, Emil, *L'Eglise des premiers siecles*, vol. I, Librairie Blond et Gay Paris, 1929.
5. ANDRE, Jacob, *Histoire du formulaire grec de la liturgie de St'Jean*, vol. 2, Louvain, 1968.
6. ARAMĂ, George, *Monofizismul Bisericii Armene*, Iași, Tipografia Națională, Iași, 1891.
7. ASURMANDI, Marie, *Isaia 1-39*, în Cariers-Evangile, nr. 23, Editions du Cerf, Paris, 1978.
8. ATTWATER, Donald, *The Christian Churches of the East (The Armenian Rit)*, vol. I, Milwaukee, 1947.
9. AUVRAY, P., *Ézéchiél*, Editions du Cerf, Paris, 1947.
10. BALCĂ, diac. Prof. dr. Nicolae, *Istoria filosofiei antice*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1982.
11. BARTOLOMEU, Arhiepiscopul Clujului, Anania, *Cartea deschisă a împărăției, o însoțire liturgică pentru preoți și mireni*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2005.

12. BĂBUȘ, arhim. Grigorie, *Izvoare Liturgice și Pastorale*, Editura Christiana, București, 2002.
13. BEHR, John, *Formarea teologiei creștine*, vol. I: *Drumul spre Niceea*, traducere de G. Neamțu, Editura Sophia, București, 2004.
14. BERNARD, Charles Andre, *Traite de theologie spirituelle*, Cerf, Paris, 1986.
15. BIZĂU, pr. Ioan, *Liturgie și Teologie*, Editura Patmos, Cluj-Napoca, 2009.
16. BIZĂU, pr. Ioan, *Experiența liturgică a prezenței lui Dumnezeu în viața lumii*, Editura Eikon, Cluj-Napoca, 2012.
17. BLENKINSOPP, Joseph, *A History of prophecy in Israel*, Philadelphia, 1983.
18. BOBRINSKOY, Boris, *Împărtășirea Sfântului Duh (Communion du Saint-Esprit*, Ed. Abbaye de Bellefontaine, 1992), traducere Măriuca Alexandrescu, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1999.
19. BOBRINSKOY, pr. prof. dr. Boris, *Taina Bisericii*, traducere Pr. Vasile Manea, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2004.
20. BOFF, L., *Sacraments of Life*, Washington, 1987.
21. BONACINA Giovanni, *Filosofia illenistica e cultura moderna*, Cassa Editrice Le Letere, Firenze, 1996.
22. BONER, J.A., *The Book of Jeremiah*, London, 2010.
23. BOTEZAN, pr. Florin, *Sfânta Liturgie – cateheză desăvârșită*, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2005.
24. BOUYER, L., *Eucharistie. Théologie et spiritualité de la priere eucharistique*, Tournai, 1968.
25. BOSCH, David J., *Transforming Mission. Paradigm Shifts in Theology of Mission*, Orbis Books, New York, 2005.
26. BRANIȘTE, pr. prof. dr. Ene, *Explicarea Sfintei Liturghii după Nicolae Cabasila*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1997.
27. BRANIȘTE, pr. prof. dr. Ene, *Liturgica generală cu noțiuni de artă bisericească, arhitectură și pictura creștină*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1993.
28. BRIA, pr. prof. dr. Ion, *Liturgia după Liturgie. Misiune apostolică și mărturie creștină - azi*, Editura Athena, București, 1996.
29. BRIEND, Jacques, *Dieu dans l'Écriture petite*, Editions du Cerf, Paris, 2011.
30. BRANIȘTE, pr. prof. dr. Ene, *Liturgica specială*, pentru Institutele Teologice, ediția a doua, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1985.
31. BRECK, pr. John, *Puterea cuvântului în Biserica dreptmăritoare*, traducere de Monica E. Hergehelegiu, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1999.
32. BOUYER, Louis, *Théology de l'Ancien Testament*, Geneva, 2004.
33. BOUYER, Louis, *Le Rite et l'homme*, éditions du CERF, Paris, 2011.
34. BUBURUZ, pr. Petru, *Sfântul Ipolit Romanul și Tradiția Apostolică*, Chișinău, 2002.
35. BULGAKOV, Serghei, *Dogma Euharistică*, traducere Pr. Paraschiv Angelescu, Editura Paideia, București, 2000.
36. BULGAKOV, Serghie, *The Orthodox Church*, Crestwood, St. Vladimir's Seminary, New York, 1935.
37. CABASILA, Nicolae, *Despre viața în Hristos*, traducere Pr. Teodor Bogodae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2001.
38. CABASILA, Nicolae, *Tâlcuirea dumnezeieștii liturghii*, traducere de Diac. Ene Braniște, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române București, 1997.
39. CABROL, Fernand, *Dictionnaire d'archéologie chrétienne et de liturgie*, Paris, Tom 10, Paris, 1929.
40. CABROL, Fernand, *La prière des premiers chrétiens*, Paris, 1929.

41. CARAZA, diac. dr. Ioan, *Hristologia Sinodului IV Ecumenic de la Calcedon în preocupările teologilor romano-catolici și protestanți din punct de vedere ortodox*, Editura Episcopiei Sloboziei și Călărașilor, Slobozia, 2000.
42. CHIFĂR, pr. Nicolae, *Istoria creștinismului*, vol. I, Editura Trinitas, Iași, 1999.
43. CHIFĂR, pr. Nicolae, *Istoria creștinismului*, vol. II, Editura Trinitas, Iași, 2000.
44. CIREȘANU, Badea, *Tezaurul liturgic al Sfintei Biserici creștine ortodoxe de Răsărit*, Tom I-II, București, 1910.
45. CITIRIGĂ, pr. prof. dr. Vasile, *Probleme fundamentale ale Teologiei dogmatice și simbolice*, vol. II, Editura Reîntregirea, Alba-Iulia, 2008.
46. CITIRIGĂ, pr. Vasile, *Cuvinte și fapte ale Domnului Hristos în lumina dogmaticii ortodoxe*, Editura Reîntregirea, Alba-Iulia, 2008.
47. CITIRIGĂ, Vasile, *Cunoașterea lui Dumnezeu prin rugăciune*, Editura Asab, București, 2008.
48. CITIRIGĂ, pr. dr. Vasile, *Antropologia hristologică în Teologia ortodoxă*, vol. II, Editura Ex Ponto, Constanța, 2003.
49. CLERCK, P., *L'intelligence de la liturgie*, Edition du Cerf, Paris, 1995.
50. CLOȘCĂ, pr. dr. Ciprian Marius, *De docta ignorantia*, în „Theognosia apofatica” a Sfântului Dionisie Pseudo-Areopagitul, Editura Lumen, Iași 2009.
51. COMAN, pr. prof. Ioan G., „Și Cuvântul trup S-a făcut”, *Hristologie și mariologie patristică*, Editura Mitropoliei Banatului, Timișoara, 1993.
52. CONIARIS, Anthony M., *Introducere în credința și în viața Bisericii Ortodoxe*, traducere de Constantin Făgețean, Editura Sofia, București, 2001.
53. CORBON, Jacob, *Liturgie de source*, edition du CERF, Paris, 2009.
54. COSTIN, Vasile, *Cultul Bisericii copte în comparație cu cel al Bisericii Ortodoxe (teză de doctorat)*, București, 1975.
55. CRAINIC, Nichifor, *Sfințenia – împlinirea umanului*, Editura Trinitas, Iași, 1993.
56. CREȚIA, Petru, *Ermeneutica biblică*, Editura Humanitas, București, 1995.
57. CRISTEA, Doru Simeon, *Funcția simbolică mistică în textul religios*, Editura Gedo, Cluj-Napoca, 2005.
58. CULLMANN, Oscar, *Noul Testament*, traducere de Cristian Preda, Ed. Humanitas, București, 1993.
59. DAN, Dimitrie, *Monofizismul în Biserica Armeană Orientală*, Cernăuți, 1902.
60. DANIEL, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Teologie și spiritualitate*, Editura Basilica, București, 2009.
61. DANIEL, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Locțiitor de Mitropolit al Moldovei și Bucovinei, *Comori ale Ortodoxiei. Explorări teologice în spiritualitatea liturgică și filocalică*, Editura Trinitas, Iași, 2007.
62. DANIELOU, Jean, *Bible et Liturgie*, Les éditions du Cerf, Paris, 1958.
63. DANIELOU, Jean, *L'Eglise des premiere temps*, Ed. Du Seuil, Paris, 2009.
64. DAVID, prof. univ. Dr. Petru I., *Ecumenismul factor de stabilitate în lumea de astăzi*, Editura Gnosis, București, 1998.
65. DÉDÉIAN, Gerard, *Les Armeniens d'une chretiente*, Editura Parvat, Toulouse, 1999.
66. DI BERARDINO, Angelo, *Dictionnaire Encyclopedique du Christianisme Ancien*, Tom II, Certf, 1990.
67. DIMITRIE, pr. Dan, *Armenii orientali în Bucovina*, Cernăuți, 1902.
68. DIX, Gregory, *The Safe of the Liturgy*, Londra, 1945.
69. DRON, pr. Constantin, *Rugăciunea – originea cultului creștin*, București, 1937.
70. DUCHESNEAU, C., *Pour vivre les sacraments*, Edition du Cerf, Paris, 1989.
71. DUBNOV, Simon, *Istoria universală a poporului evreu*, traducere Mircea Chitivici, Editura Arca, Arad, 1999.

72. EFREM, Arhimadritul, „Cuvânt din Sfântul Munte – Omiliile Arhimandritului Efrem, Egumenul Mănăstirii Vatopedi, în România”, ediție îngrijită de Mănăstirea Oașa, Editura Reîntregirea, Arhiepiscopia de Alba Iulia, 2001.
73. EISENBERG, Josy, *O istorie a evreilor*, traducere Jean Roșu, Editura Humanitas, București, 1995.
74. ENE, pr. Ionel, *O cronologie a sinoadelor în primul mileniu creștin*, Editura Zigotto, Galați, 2008.
75. EVDOCHIMOV, Paul, *Arta icoanei, o teologie a frumuseții*, traducere de Grigore Moga și Petru Moga, București, 1992.
76. EVDOCHIMOV, Paul, *Rugăciunea în Biserica de Răsărit*, traducere de Carmen Bolocan, Editura Trinitas, Iași, 1996.
77. EVDOCHIMOV, Paul, *Ortodoxia*, traducere Irineu Ioan Popa, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1996.
78. FARUGIA, Edward S. J., *Dicționar enciclopedic al Răsăritului creștin*, traducere Adrian Popescu, Editura Galaxia Gutenberg, Târgu Lăpuș, 2005
79. FELEA, pr. Ioan, *Liturghia și simbolurile liturgice*, Tiparul Diocezei Ortodoxe Române, Arad, 1924.
80. FELEA, preot Ilarion V., *Tâlcuirea Sfintei Liturghii*, Fundația Justin Pârvu, Mănăstirea Petru Vodă, 2012.
81. FELMY, Karl Christian, *Dogmatica experienței ecleziale, înnoirea teologiei ortodoxe contemporane*, traducere Ioan Ică Jr., Editura Deisis, 1999.
82. FELMY, Karl Christian, *De la Cina de Taină la Dumnezeiasca Liturghie a Bisericii Ortodoxe – un comentariu istoric*, ediția a II-a, traducere de Ioan I. Ică, Editura Deisis, 2008.
83. FERENȚ, pr., Eduard, *Euharistia edifică Biserica locală*, Editura Sapiientia, Iași, 2004.
84. FOLKER, Siegfert, *Iudaismul*, în „Originile creștinismului”, Editura Polirom, Iași, 2002.
85. FOUNDOULIS, Ioannis, *Dialoguri liturgice*, vol. I, traducere Pr. Victor Manolache, Editura Bizantină, 2008.
86. Le GALL, Dom Robert, *Liturghia în Vechea Alianță*, traducere Pr. Ioan Fărcaș, Prof. Monica Turcu, Editura Galaxia Gutenberg, Târgu Lăpuș, 2010.
87. GALERIU, pr. Constantin, *Jertfă și răscumpărare*, Editura Harisma, București, 1991.
88. GEORGHIU, Virgil, *Hristos în Liban, de la Moise la palestinieni*, traducere din limba franceză Valentin Vesa, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2009.
89. GILBERT, M., *Theology le sacré de l’Ancien Testament*, Louvain, 1978.
90. GIURCĂNEANU, Claudiu, *Etiopia*, Editura Științifică, București, 1965.
91. GIRANDO, Cesare, *L’anafora eucaristica, Studi sulle origini*, Roma, 1992.
92. GOLITZIN, Alexandru, *Mistagogia – experiența lui Dumnezeu în Ortodoxie. Studii de teologie mistică*, traducere Diac. Ioan I. Ică Jr., Editura Deisis, Sibiu, 1998.
93. GONDIKAKIS, Arhim. Vasilios, *Intrarea în împărăție. Elemente de trăire liturgică a tainei unității în Biserica Ortodoxă*, traducere Diac. Ioan I. Ică Jr., Editura Deisis, Sibiu, 1996.
94. GRELOT, Pierre, *Bible et théologie edition du Desclu*, Paris, 1965.
95. GUARDINI, Romano, *Despre semnele sacre*, traducere Valeriu Niscov, Editura Humanitas, București, 2003.
96. GUGEROTTI, Claudio, *Omul nou, o ființă liturgică*, traducere Preot Mugurel Dorel Puia, Editura Galaxia Gutteberg, Târgul Lăpuș, 2006.
97. HÂRLĂOANU, Alfred, *Istoria universală a poporului evreu*, Editura Univers Enciclopedic, 1991.
98. HORASANGIAN, Nadia, ANAHID Garabedian, *Dictionar Armean-Român*, Editura Ararat, București, 1996.
99. ICĂ, Ioan I. jr., Diacon, *Canonul Ortodoxiei. I – Canonul Apostolic al primelor secole*, vol. I, ediție critică, cuvânt înainte și studiu introductiv de diac. prof. dr. Ioan I. ICĂ jr., Editura Deisis/Stavropoleos, Sibiu, 2008.

100. ICĂ, Ioan I. Jr., Diacon, *De la Dionisie Areopagitul la Simeon al Tesalonicului – integrala comentariilor liturgice bizantine*, studii și texte, Editura Deisis, Sibiu, 2011.
101. ISPAS, pr. dr. Gheorghe, *Euharistia – Taina unității Bisericii. Aspecte teologice și practice*, Editura Basilica a Patriarhiei Române, București, 2008.
102. IUSTIN, PATRIARHUL, *Discursuri ecumenice*, Editura Episcopiei Argeșului și Muscelului / Anastasia, București 2004.
103. IUSTIN, PATRIARHUL, *Pentru pacea a toată lumea. Omilii arhieresti la Nașterea și Învierea Domnului*, Editura Episcopiei Argeșului și Muscelului / Anastasia, București, 2004.
104. JACOB, Edmond, *Theologie de l'Ancien Testament*, Neuchatel, 1968.
105. KAPLAN, Mikael, *Bizanț*, Trad. Ioan Doru Brana, Editura Nemira, București 2010.
106. KRAMER, Samuel, *Istoria începe la Sumer*, traducere Constantin Sabin, Editura Universității București, București, 1962.
107. KRETSCHMAR, G., *La liturgie ancienne dans les recherches liturgiques actuelles*, în „La Maison Dieu”, nr. 149, 1982.
108. LACOSTE, Jean-Ives, *Experiență și absolut. Pentru o fenomenologie liturgică a umanității omului*, traducere Maria-Cornelia Ică Jr., Editura Deisis, 2001.
109. LANCASTER, Brian, *Elemente de iudaism*, traducere Corina Ene, Editura Ethos, București, 1997.
110. LAZĂR, Ioan, *Împărăția păcii sau Biserica lui Hristos și Sfânta Liturghie*, Editura Deisis, Sibiu, 1997.
111. LAUCHERT, Friderich, *Die Kanones de wichtigsten altkirchlichen Concilien nebst de Apostolischen Kanones*, Freiburg, im Breisgau, 1894.
112. LEONTE, pr. Constantin, *Sfânta Euharistie în viața Bisericii și mântuirea credincioșilor*, Editura Studion, Bacău, 2007.
113. LEIBOVICI-LAIȘ, Șlomo, *Lexicon. Noțiuni, obiceiuri, sărbători evreiești*, traducere Elia Țoc, Tel Aviv, 1998.
114. LINDBLOM, J., *Prophecy in Ancient Testament*, Oxford, 2001.
115. LOSSKY, Vladimir, *À l'image et à la ressemblance de Dieu*, Paris, 1967.
116. LOSSKI, Vladimir, *Teologia mistică a Bisericii de Răsărit*, traducere, studiu introductiv și note Pr. Vasile Răducă, Editura Anastasia, 2002.
117. LUBAC, H., *Meditation sur l'Eglise* 60, 1968.
118. MĂLINAȘ, Ioan Marin, *Dipticon sau Cronologie Patriarhală și Imperială*, Editura Presa Universitară, Cluj Napoca, 2009.
119. MANDALIAN, protoereu Avedis, *Taina Sfintei Liturghii a Bisericii Apostolice Armeane pe înțelesul tuturor*, Editura Ararat, București, 2003.
120. MARGUERAT, Daniel, *La Première Histoire du Christianisme. Les Actes des Apôtres*, Collection «Lectio Divina» N° 180, Ed. Cerf, Coéditeur: Labor et Fides, 2003.
121. MARINOIU, Costea, *Liturghierul (1508) prima carte tipărită în spațiul românesc (ipoteza vâlceană)*, prefață de Veniamin Micle, Editura Almarom, Râmnicu Vâlcea, 2004.
122. MARROU, Henri-Irénée, *Sfântul Augustin și sfârșitul culturii antice*, traducere de Dragan Stoianovici și Lucia Wald, Editura Humanitas, București, 1997, p. 38.
123. MARTIKYAN, Hayzat, *Biserica Apostolică Armeană*, Editura Ararat, București, 1996.
124. MATEOS, Juan, *Celebrarea Cuvântului în Liturghia bizantină. Studiu istoric*, prefață Pr. prof. dr. Robert F. Taft, S.J., traducere și note Cezar Login, Editura Renașterea, Cluj Napoca, 2007.
125. MĂLINAȘ, Ioan Marin, *Dipticon sau Cronologie Patriarhală și Imperială*, Editura Presa Universitară, Cluj Napoca, 2009.
126. MEYENDORFF, John, *The Orthodox Church and Mission — Post and Present Perspectives*, în vol. Mission Trends Crucial Issues in Mission Today, No. 1. editat de G.H. Anderson și T. F. Stransky, New York, 1974.
127. MEYENDORFF, John, *Teologia bizantină*, traducere de Pr. conf. dr. Alexandru I. Stan, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1996.

128. MERCER, Samuel A. B., Munich, Ph. D., *The Ethiopic Liturgies*, AMS Press, Inc, New York, 1970.
129. MESSINA, Dora, *Etiopia*, Editura Herald, București, 2004.
130. MESTUGEAN, V., *Sfânta Liturghie a Bisericii Armene*, Tipografia Vulturul, București, 1937.
131. METALLINOS, Gheorghios D., *Parohia – Hristos în mijlocul nostru*, traducere de I. Ică, Editura Deisis, Sibiu, 2004.
132. MIHĂILĂ, Alexandru, *(Ne)Lămuriri din Vechiul Testament. Mici comentarii la Mari Texte*, vol. I, Editura Nemira, București, 2011.
133. MIHĂLCESCU, pr. Ioan, *Sinodul III Ecumenic de la Efes*, București, 1931.
134. MIRON, arhim. Vasile, *Cultul divin ortodox mijloc de sfințire și de mântuire al vieții credincioșilor*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1999.
135. MOISESCU, Iustin, *Ierarhia bisericească în epoca apostolică*, Editura Centrului Mitropolitan al Olteniei, Craiova, 1955.
136. MORESCHINI, Claudio, *Istoria filosofiei patristice*, traducere Alexandru Cheșcu, Mihai-Silviu Chirilă și Doina Cernica, Editura Polirom, 2009.
137. MOSCATI, S., *Vechile civilizații semite*, traducere Nicolae Costescu, Editura Enciclopedică, București, 1975.
138. MOSCOFIAN, H. K., *Liturghia pentru usul Bisericei Ortodoxe de Reserit*, Tipografia Cărților Bisericești, București, 1890.
139. MOTYER, J. Alec., *The Propehecy of Isaiah*, Printed Oxford Press, 1993.
140. MUNTEANU, Zeno, *Citirea Sfintei Scripturi în cultul divin*, în „Anuarul Academiei teologice Caransebeș”, 1940.
141. MUNTEAN, pr. prof. dr. Vasile, *Istoria creștină generală*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2008.
142. MUNTEANU, Liviu, *Pentateuhul în fața criticii moderne*, Cluj, 1937.
143. NACU, pr. dr. Pompiliu, *Ereziile primelor opt veacuri creștine și dăinuirea lor la începutul mileniului trei*, Editura Partener, Galați, 2010.
144. NEAGA, Nicolae, *Valoarea socială a Vechiului Testament*, Sibiu, 1933.
145. NEAGA, prof. dr. Nicolae, *Hristos în Vechiul Testament*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2004.
146. NECHITA, pr. prof. dr. Vasile, *Maladiile necredinței, și misiunea Bisericii*, ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Garuda-Art și Vasiliana98, Chișinău-Iași, 2006.
147. NECHITA, pr. prof. dr. Vasile, Pr. A. NICULCEA, Pr. Gh. PETRARU, *Ecumenismul ca primăvara*, Editura Garuda-Art și Vasiliana98, Chișinău-Iași, 2006.
148. NECHITA, pr. prof. dr. Vasile, *Misiunea Bisericii de la Ecumenicitate la ecumenism*, Editura Garuda-Art și Vasiliana98, Chișinău-Iași, 2005.
149. NECHITA, pr. prof. dr. Vasile, *Pentru o misiologie practică*, Garuda-Art/Vasiliada98, Chișinău/Iași, 2005.
150. NECHITA, pr. prof. dr. Vasile, *Misiunea Bisericii ieri și azi*, ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Vasiliana98, Iași, 2009.
151. NECHITA, pr. prof. dr. Vasile, *Misiunea Bisericii în lumina lui Hristos*, Editura Vasiliana98, Iași, 2007.
152. NECHITA, pr. prof. dr. Vasile, *Religiile abrahamice în contextul postmodernismului*, Editura Vasiliana98, Iași, 2010.
153. NECULA, pr. prof. dr. Nicolae D., *Biserică și cult pe înțelesul tuturor*, Editura Europartner, București, 2001.
154. NECULA, pr. prof. dr. Nicolae D., *Tradiție și înnoire în slujirea liturgică, I*, Editura Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 1996.
155. NECULA, pr. prof. dr. Nicolae D., *Tradiție și înnoire în slujirea liturgică, II*, Editura Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 2001.

156. NECULA, pr. prof. dr. Nicolae D., *Tradiție și înnoire în slujirea liturgică, III*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2004.
157. NECULA, pr. prof. dr. Nicolae D., *Tradiție și înnoire în slujirea liturgică*, Editura Episcopiei Dunării de Jos, vol. II, Galați, 2001.
158. NEGOIȚĂ, Atanasie, *Sabatul Vechiului Testament*, Tipografia Națională, București, 1935.
159. NEGOIȚĂ, Atanasie, *Psalmii biblici și psalmii babilonieni*, București, 1994.
160. NEGOIȚĂ, pr. prof. Athanase, *Istoria religiei Vechiului Testament*, Editura Sofia, București, 2006.
161. NEILL, Stephen, *A History of Christian Missions*, Penguin Books, 1986.
162. NICOLAU, episcop Gherontie, *Îndrumătorul liturgic cuprinzând: vizite canonice la orașe și sate, Vecernia cu Litie și Priveghere, Liturghiile Sfinților Ioan Gură de Aur și Grigorie Dialogul. Cu muzică în text*, Tipografia Cărților Bisericești, București, 1939.
163. OCOLEANU, Picu, *Viață liturgică și etos comunitar. Preliminarii la o teologie socială ortodoxă*, Editura Mitropolia Olteniei, Craiova, 2007.
164. OSBORNE, K.B., *Sacramental theology*, New York, 1988.
165. OȘLOBAN, Nicolae, *Studiu introductiv asupra cărții Psalmilor*, Iași, 1949.
166. PETRARU, pr. dr. Gheorghe, *Secte neoprotestante și noi mișcări religioase în România*, Editura Vasiliana98, Iași, 2006.
167. PETRARU, pr. Gheorghe, *Ortodoxie și prozelitism*, Editura Trinitas, Iași, 2000.
168. PETRARU, pr. Gheorghe, *Misiologie Ortodoxă*, Editura Panfilius, 2002.
169. PETRARU, pr. dr. Gheorghe, *Teologie fundamentală și misionară. Ecumenism*, Editura Performantica, Iași, 2006.
170. PETRESCU, I.P.S. prof. dr. Teodosie, *Cartea Psalmilor și importanța ei în viața pastoral-misionară a Bisericii*, Editura Arhiepiscopiei Tomisului, Constanța, 2008.
171. PHILLIPS, John, *Comentariu asupra Psalmilor, vol. III, psalmii 101-119*, traducere de Monica DAN, Editura Stephanus, București, 2001.
172. PINTILIE Nicolae, *Epicleza Euharistică în Liturghiile Bisericii Vechi Orientale* (Lucrare de disertație), Iași, 2011.
173. POENARU, Daniela, *Contribuții la bibliografia românească veche*, Editura Știința, București, 1933.
174. POP, pr. conf. univ. dr. Octavian, *Lucrarea Duhului Sfânt în Vechiul Testament*, Editura Mirton, Timișoara, 2004.
175. POPESCU, pr. prof. dr. Dumitru, *Misiunea Bisericii într-o lume secularizată*, Ed. Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor, București, 2004.
176. POPOVICI, Eusebiu, *Istoria Bisericii Universale*, vol. I, București, 1925.
177. POPOVICI, Iconom Constantin, *Studii religios-morale și liturgice*, Chișinău, 1934.
178. POPOVICIU, Nicolae I., *Epicleza euharistică*, Editura Nemira, București, 2003, colecția „Alfa și Omega”, coordonată de dl. Răzvan Bucuroiu.
179. POPOVICIU, Nicolae, *Epicleza Euharistică*, Editura Nemira, București, 2003.
180. PREDA, Radu, *Ecumenismul astăzi*, Editura Universul credinței, București, 2001.
181. PREDA, dr. Constantin, *Credința și viața Bisericii primare. O analiză a Faptelor Apostolilor*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2002.
182. PRUTEANU, Petru, *Liturghia ortodoxă, istorie și actualitate*, Editura Sofia, București, 2008.
183. QUENOT, Michel, *Icoana, fereastră spre absolut*, traducere de Pr. dr. Vasile Răducă, Editura Enciclopedică, București, 1993.
184. RADORF, Willy, *Lex orandi – Lex credendi*, Freiburg, 1993.
185. RAHNER, Karl, *Tratat fundamental despre credință – introducere în conceptul de creștinism*, traducere de Marius TALOȘ, Galaxia Gutenberg, 2005.
186. RAHNER, Karl, *Gânduri despre credință*, traducere I. Lemeny, Editura Galaxia Gutenberg, Târgu-Lăpuș, 2010.

187. RANIERI, O., *La Spiritualita etiopica*, Pontificio Istituto Orientale, Roma, 1996.
188. RAȘCU, Paul Emil, *Politeism și monoteism. Între Moise și Akhnaton. Exodul evreilor din Egipt – Mit sau realitate?*, Editura Alma, Craiova, 2004.
189. RĂDULEAN, Boris, *Sfânta Liturghie și Apocalipsa*, Editura Bonifaciu, București, 2007.
190. RĂMUREANU, pr. prof. dr. Ioan, *Istoria Bisericească Universală*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2004.
191. RENAUDOT, Eusebi, *Orientalium Colectio*, Tom II, Paris, 1716.
192. ROBINSON, John, *Liturgy coming to Life*, Ed. Mowbray, Oxford, 2nd edition, London, 1963.
193. ROCA PUIG, Ramon, *Anafora de Barcelona i altes pegasriei: Missa del sigle IV*, Barcelona, 1999.
194. ROSETTI, Alexandru, *Cele mai vechi traduceri românești de cărți religioase*, Tipografia Vulturul, București, 1895.
195. ROSEN, Moses, *În lumina Torei*, Editura Comunității Evreiești, București, 1992.
196. RUNCAN, Nechita, *Studii de Teologie istorică și practică*, vol. V, Editura Vasiliana98, Iași, 2011.
197. SALAVILLE, S., *Liturgies Orientales – notions générales, éléments principaux*, Librairie Bloud & Gay, Rome, 1932.
198. SARMACAȘ, prof. Luca, *Taina Botezului și Liturgia Bisericei Armene de Reserit*, Tipografia Petre C. Popovici, Iași, 1895.
199. SAVA, pr. prof. dr. Viorel, „În Biserica slavei Tale”. *Studii de teologie și spiritualitate liturgică*, I, Editura Erola, Iași, 2003.
200. SAVA, pr. prof. dr. Viorel, „În Biserica slavei Tale”. *Studii de teologie și spiritualitate liturgică*, II, Editura Golia, Iași, 2004.
201. SAVA, pr. prof. dr. Viorel, „În Biserica slavei Tale”. *Studii de teologie și spiritualitate liturgică*, III, Editura Performantica, Iași, 2006.
202. SAVA, pr. prof. dr. Viorel, *Sfintele Taine în tradiția liturgică romano-catolică – prezentare și evaluare din perspectivă ortodoxă*, Editura Performantica, Iași, 2007.
203. SAVA, pr. prof. dr. Viorel, *Taina Mărturisirii în riturile liturgice actuale*, Editura Trinitas, Iași, 2004.
204. SCHMEMANN, Alexander, *The Historical Road of Eastern Orthodoxy*, Harwell Press, London, 1963.
205. SCHMEMANN, Alexander, *Eucharistia, Taina Împărăției*, traducere de Pr. Boris Rădulescu, Editura Anastasia, București, 1993.
206. SCHMEMANN, Alexander, *Introducere în Teologia Liturgică*, traducere în românește din limba engleza de ierom. Vasile Bârză, Editura Sophia, București, 2002.
207. SCHMEMANN, Alexander, *Biserica Liturgică*, traducere Anca Manolescu, Editura Humanitas, București, 2005.
208. SCHMEMANN, Alexander, *Biserică, lume, misiune*, traducere Maria Vintler, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2006.
209. SCHMEMANN, Alexander, *Din apă și din Duh. Un studiu liturgic al Botezului*, traducere A. Mihăilă, Editura Sofia, București, 2009.
210. SCOUARNEC, M., *Pour comprendre les sacrements. Sacrements événements de communication*, Paris, 1991.
211. SCRIMA, André, *Duhul Sfânt și unitatea Bisericii: „Jurnal” de Conciliu*, texte traduse de Măriuca Alexandrescu, Dan Săvinescu, Larisa și Gabriel Cercel, Bogdan Tătaru-Cazaba, Editura Anastasia, București, 2004.
212. SIBIESCU, pr. Vasile, *Împăratul Justinian și ereziile*, Editura Cugetarea, București, 1938.
213. SIMONOPETRITUL, Makarios, *Triodul explicat. Mistagogia timpului liturgic*, ediția a III-a, traducere diac. Ioan I. Ică jr., Editura Deisis, Sibiu, 2008.
214. SFÂNTUL EFREM SIRUL, *Imnele Păresimilor, Azimelor, Răstignirii și Învierii*, traducere de I. ICĂ jr., Editura Deisis, Sibiu, 1999.

215. SFÂNTUL IOAN GURĂ DE AUR, *Comentariile sau tâlcuirea epistolei întâi către corinteni*, ediție revizuită de Constantin Făgățean, Editura Sofia/Cartea Ortodoxă, București, 2005.
216. SFÂNTUL IUSTIN POPOVICI, *Biserica Ortodoxă și ecumenismul*, traducere din limba sârbă de Adrian Tănăsescu, ediția a II-a revizuită, Fundația Justin Pârvu, 2012.
217. SOFRONIE, Arhimandrit, *Mistica vederii lui Dumnezeu*, traducere, note și comentarii de Irineu SLĂTINEANU, Editura „Adonai” – Izvoarele Spiritualității Ortodoxe, București, 1995.
218. SOLOVIEV, Vladimir, *Fundamentele spirituale ale vieții*, traducere de Diacon Ioan I. Ică Jr., Editura Deisis, Alba-Iulia, 1994.
219. ŠPIDLÍK, Tomáš, *Spiritualitatea Răsăritului Creștin*, vol. II, trad. diac. Ioan Ică jr., Editura Deisis, Sibiu, 1998.
220. STĂNILOAE, pr. prof. dr. Dumitru, *Spiritualitate și comuniune în Liturghia ortodoxă*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, ediția a II-a, București, 2004.
221. STĂNILOAE, pr. prof. Dumitru, *Rugăciunea lui Iisus și experiența Duhului Sfânt*, Editura Deisis, Sibiu, 2003.
222. STĂNILOAE, pr. prof. Dumitru, *Spiritualitatea Ortodoxă – Ascetica și Mistica*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1992.
223. STĂNILOAE, pr. prof. Dumitru, *Teologia dogmatică ortodoxă*, vol. III, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2003.
224. STREZA, Ciprian Ioan, *Anafora Sfântului Vasile cel Mare. Istorie-text-analiză comparată-comentariu liturgic*, Editura Andreiana, Sibiu, 2009.
225. TAFT, Robert, *The Precomenion Rites*, The Pastoral Press, New York, 1999.
226. TAFT, Robert, *The Great Entrance*, Roma, 1978.
227. TAFT, Robert, *The Liturgy of the Hours in East and West. The Origins of the Divine Office and its Meaning for Today*, Collegeville, 1986.
228. TAFT, Robert, *Beyond east and west: problems in liturgical understanding*, 2nd rev. and enlarged ed., Rome, 1997.
229. TAFT, Robert F., S.J., *O istorie a Liturghiei Sfântului Ioan Gură de Aur. Dipticele*. volumul IV, prefață Edward G. Farrugia, S.J., traducere Cezar Login, Editura Renașterea, Cluj Napoca, 2008.
230. TAFT, Robert, F., *Ritul bizantin*, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2008.
231. TALPOȘ, Vasile, *Studiu introductiv în Legea, Istoria și Poezia Vechiului Testament*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1999.
232. TARKIS, Basile, *Filosofia bizantină*, traducere Eduard Florin Tudor, Editura Nemira, București, 2011.
233. TENNEY, Merrill C., *Studiu al Noului Testament*, Oradea, 1992 (titlul original: *New Testament Survey*, de Merrill C. TENNEY, Wm. B. Eerdmans Publishing Co., translated and produced in the Romanian language in 1986).
234. TEODOR de Andida, *Comentariu liturgic*, traducere Pr. Nicolae Petrescu, Editura Mitropoliei Olteniei, Craiova, 2006.
235. TERZIAN, Luiza, *Creștinarea Armeniei o sărbătoare a lumii civilizate*, Editura Scala, București, 1999.
236. TIMIADES, Mitropolit Emilianos, *Preot. Parohie. Înnoire*, Editura Sofia, București, 2001.
237. UNDERHILL, Evelyn, *The Mystery of Sacrifice - a Meditation on the Liturgy*, London, 2009.
238. VARGA, Cătălin, *Sfânta Treime sau filosofia perihorezei desăvârșite – excursuri lămuritoare*, Editura „Dorna Tismana”, 2012.
239. VASILIEV, A. A., *Istoria Imperiului Bizantin*, traducere Ionuț Alexandru Tudorie, Editura Polirom, Iași, 2010.
240. VASILIOS (GONDIKAKIS), Arhim., *Intrarea în împărăție. Elemente de trăire liturgică a tainei unității în Biserica Ortodoxă*, traducere I. Ică, Editura Deisis, Sibiu, 1996.

241. VINTILESCU, pr. Petre, *Încercări de istorie a Liturghiei. Liturghia creștină în primele trei veacuri*, București, 1930.
242. VINTILESCU, pr. Petre, *Misterul liturgic*, Tipografia Curierul judiciar, București, 1926.
243. VINTILESCU, pr. prof. dr. Petre VINTILESCU, *Două imne îngerești în Liturghie*, București, 1927.
244. VINTILESCU, pr. prof. dr. Petre, *Contribuții la revizuirea Liturghierului român. Proscomidia. Liturghia Sf. Ioan Gură de Aur. Studiu și text*, Tipografia Cărților Bisericești, București, 1931.
245. VINTILESCU, pr. prof. dr. Petre, *Istoria Liturghiei în primele trei veacuri*, Editura Nemira, București, 2001.
246. VINTILESCU, pr. prof. dr. Petre, *Însemnări pentru o nouă ediție a Liturghierului*, Tipografia Cărților Bisericești, București, 1947.
247. VINTILESCU, pr. prof. dr. Petre, *Încercări de istorie a Liturghiei*, București, 1930.
248. VINTILESCU, pr. prof. dr. Petre, *Liturghierul explicat*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, ediția a II-a, București, 1998.
249. VINTILESCU, pr. prof. dr. Petre, *Liturghiile bizantine privite istoric în structura și rânduiala lor*, Tipografia Cărților Bisericești, București, 1943.
250. VINTILESCU, pr. prof. Petre, *Despre poezia imnografică din cărțile de ritual și cântare bisericească*, Editura Partener, Galați, 2006.
251. VINTILESCU, pr. prof. Petre, *Istoria liturghiei în primele trei veacuri*, Editura Nemira, București, 2001.
252. VINTILESCU, pr. prof. Petre, *Liturghierul explicat*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1998.
253. VLADIMIRESCU, Mihai Valentin, CIUREA, Mihai, *Siria creștină*, Editura Pro-Universitaria, București, 2010.
254. VLĂDUCĂ, Ioan, *Despre Monofizism, răspunsuri la 100 de întrebări*, Fundația Justin Pârnu, 2010.
255. VLĂDUCĂ, Ioan, POPESCU, drd. Dumitru, FECIORU, drd. Gheorghe, *Acceptăm unirea cu monofiziții*, Editura Predania, Chilia Buna Vestire, 2008.
256. VLĂDUCĂ, Ioan, *Sunt anticalcedonienii ortodocși?*, Editura Evanghelistos, Mănăstirea Grigoriu, 2007.
257. VONIGA, Nicolae, *Tâlcuirea Sfintei Liturghii*, Sibiu, 1942.
258. WEISZ, Armand, *Iudaismul etiopian*, Editura Univers, București, 2009.
259. WENGER, Antoine, *Huit catechese baptismales inedites*, Ed. du Cerf, Paris, 1957.
260. WILL, Robert, *Le culte, étude d'Histoire et de Philosophie religieuses*, tome I, Strasbourg, 1925.
261. YANNARAS, Chirstos, *Libertatea moralei*, traducere Mihai Cantuniari, Editura Anastasia, 2002.
262. ZIZIULAS, Ioannis, Mitropolitul Pergamului, *Euharistie, Episcop, Biserică*, traducere Pr. dr. Ioan Valentin Istrate și Geanina Chiriac, Editura Basilica, București, 2009.
263. ZIZIOULAS, John D., *The Eucharistic Communion and the World*, T&T Clark International, London, 2011.

Studies and articles

1. ALEXE, prof. Ștefan, *Contribuția Sfântului Ioan Damaschin și sistematizarea învățăturii Ortodoxe*, în „Ortodoxia”, an LII (1984), București, pp. 120-135.
2. ALEXE, pr. conf. Ștefan, *Probleme actuale ale ecumenismului creștin*, în „Ortodoxia”, an. XXIII (1971), nr. 4, p. 640-649.
3. ALEXE, pr. prof. Ștefan, *Învățătura Sfinților Părinți și a Scriitorilor bisericești despre pace*, în „Ortodoxia”, XXXV, (1983), nr. 4, București, p. 551-580.

4. ANANIA, V., *Conferința Bisericii Orientale*, în „Mitropolia Olteniei”, an XVII (1965), nr. 3-4, Craiova, pp. 293-302.
5. ANICULOAI, diac. George, *Înnoirile din ultima ediție a Liturghierului*, în „Ziarul Lumina”, IV (2008), nr. 264 (1165), p. 9.
6. BARONIAN, arhim. Zareh, *Cărțile de slujbă ale Bisericii Armene*, în „Biserica Ortodoxă Română”, an LXXXVIII (1970), nr. 9-10, București, pp. 605-637.
7. BARONIAN, arhim. Zareh, *Despre imnele liturgice ale Bisericii Armene*, în „Ortodoxia”, an XXI (1969), nr. 4, București, pp. 1082-1091.
8. BARONIAN, arhim. Zareh, *Liturghia Bisericii Armene în cadrul celorlalte rituri liturgice răsăritene (teză de doctorat)*, în „Ortodoxia”, an XXVII (1975), nr. 1, București, pp. 345-402.
9. BEL, Valer, *Biserica și Euharistia*, în „Studii teologice”, an XXXIX (1982), nr. 3-4, București, pp. 120-133.
10. BINDIU, Olivian, *Psalmii și legătura lor cu cultul divin ortodox*, în „Biserica Ortodoxă Română”, an CXXXI (1987), nr. 9-10, București, p. 176.
11. BIZĂU, pr. Ioan, „Domus Ecclesiae între Liturghie și asceză”, în *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Theologia Ortodoxă*, an LII (2007), nr. 1, Cluj-Napoca, p. 117-145.
12. BÎRLĂNESCU, pr. Ioan, *Sensul cosmic al Liturghiei Ortodoxe și al locașului de cult*, în „Altarul Banatului”, an III (1992), nr. 4-6, Timișoara, p. 41-46.
13. BOBRINSKOY, pr. prof. Boris, *Sfântul Vasile cel Mare și aprofundarea teologiei Duhului Sfânt în secolul al IV-lea*, traducere Ierom. Nectarie Petre, în „Altarul Banatului”, an XX (2009), nr. 7-9, Timișoara, pp. 33-60.
14. BODOGAE, pr. prof. Teodor, *Sfântul Vasile cel Mare în conștiința creștinătății*, în „Altarul Banatului”, an II (1991), nr. 4-6, Timișoara, pp. 322-351.
15. BOGDAPROSTE, G., *Aspecte morale ale ecumenismului practic și reflectarea lor în viața credincioșilor noștri*, în „Glasul Bisericii”, an XXXVII (1978), nr. 5-6, București, p. 551-578.
16. BRANIȘTE, pr. prof. Ene, *Cultul ortodox ca mijloc de propovăduire a dreptei credințe, a dragostei, a păcii, a bune înțelegeri între oameni*, în „Studii teologice”, an V (1953), nr. 9-10, București, p. 626.
17. BRANIȘTE, pr. prof. dr. Ene, *Liturghierul slavon tipărit de Macarie la 1508. Studiu liturgic*, în „Biserica Ortodoxă Română”, LXXVI (1958), nr. 10-11, p. 983-1068.
18. BRANIȘTE, pr. Ene, *Liturghiile romano-catolice în comparație cu cele ortodoxe*, în „Ortodoxia”, an IX (1957), nr. 1, pp. 119-137.
19. BRANIȘTE, pr. prof. dr. Ene, *Liturgia Darurilor mai înainte sfințite*, în „Studii Teologice”, X (1958), nr. 3-4, pp. 176-192.
20. BRANIȘTE, pr. prof. dr. Ene, *Deosebiri interconfesionale cu privire la Sfintele Taine*, în „Ortodoxia”, an XI (1959), nr. 4, pp. 499-517.
21. BRANIȘTE, pr. prof. Ene, *Originea, instituirea și dezvoltarea cultului creștin*, în „Studii Teologice”, an XXXIX (1963), nr. 3-4, București, p. 151.
22. BRANIȘTE, pr. prof. dr. Ene, *Literatura liturgică în teologia românească*, în „Biserica Ortodoxă Română”, LXXXIX (1971), nr. 1-2, p. 121-134.
23. BRANIȘTE, pr. prof. Ene, *Cultul Bisericii Creștine vechi din Orient*, în „Ortodoxia”, an XVII (1965), nr. 6, București, pp. 80-111.
24. BRANIȘTE, pr. prof. Ene, *Cultul Bisericii Creștine vechi din Orient. Liturghiile riturilor orientale*, în „Ortodoxia”, an XVII (1965), nr. 1, București, pp. 499-506.
25. BRANIȘTE, pr. prof. Ene, *Liturghiile Bisericii Alexandrine*, în „Mitropolia Banatului”, nr. 1, Timișoara, 1988, pp. 15-45.
26. BRANIȘTE, pr. prof. dr. Ene, *Sfântul Vasile cel Mare în cultul creștin*, în vol. „Sfântul Vasile cel Mare. Închinare la 1630 de ani”, ediția a II-a, revăzută, adăugată și îngrijită de Emilian Popescu și Adrian Marinescu, tipărită cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Editura „Basilica” a Patriarhiei Române, București, 2009, p. 457-481.
27. BRIA, I., *Cunoașterea lui Dumnezeu după Sf. Maxim Mărturisitorul*, „Studii teologice”, nr. 9, 1957, p. 310-325.

28. BROCK, Sebastian, *Dialogue hymns of the Syriac Churches*, în „Sobornost”, vol. 5, nr. 3, 1983, pp. 423-440.
29. BULACU, pr. prof. Mihail, *Liturghia catehumenilor și cateheza în Biserica creștină primară a Ierusalimului*, în „Ortodoxia”, an XXXII (1980), nr. 4, București, p. 601-619.
30. CÎMPEANU, pr. Ilie, *Anafora sau rugăciunea Sfintei Jertfe în Liturghia Clementină din Constituțiile Apostolești*, în „Glasul Bisericii”, an XX (1961) nr. 7-8, București, pp. 590-607.
31. CÂNDEA, pr. prof. Spiridon, *Modul și timpul prefacerii cinstitelor daruri în Trupul și Sângele Mântuitorului*, în „Mitropolia Ardealului”, an I (1956), nr. 1-2, Sibiu, p. 105.
32. CÂNDEA, pr. prof. Spiridon, *Liturghiile primare sau apostolice*, în „Mitropolia Ardealului”, anul IV (1959), nr. 2, Sibiu, pp. 86-95.
33. CÂNDEA, pr. prof. dr. Spiridon, *Liturghiile Bisericii Ortodoxe sau Liturghiile bizantine*, în „Mitropolia Ardealului”, an IV (1959), nr. 3-4, Sibiu, p. 255-262.
34. CHIFĂR, Nicolae, *Ortodoxia în confruntare cu arianismul. Episcopatul apusean în apărarea crezului niceean*, în „Analele științifice ale Universității Alexandru Ioan Cuza”, Iași, Teologie, tom IV, 1997-1998, p. 187-202.
35. CHIȚESCU, Nicolae, *Ortodoxia și Bisericile Răsăritene*, în „Ortodoxia”, an XV (1961), nr. 1, București, p. 490.
36. CHIȚESCU, pr. prof. Nicolae, *Biserica Antiohiei în trecut și astăzi*, în „Mitropolia Olteniei”, an IX (1957), nr. 5-6, Craiova, pp. 378- 402.
37. CHIȚESCU, pr. prof. Nicolae, *Conversațiile neoficiale dintre teologii ortodocși și cei necalcedoneni*, în „Ortodoxia” an XXVII (1967), nr. 4, București, pp. 550-562.
38. CHIȚESCU, pr. prof. Nicolae, *O singură fire a lui Dumnezeu Logosul*, în „Ortodoxia”, an XXII (1965), nr. 1, București, pp. 293-299.
39. CHIȚESCU, pr. prof. Nicolae, *Ortodoxia și Bisericile Răsăritene*, în „Ortodoxia”, an XV (1961), nr. 1, București, pp. 483-554.
40. CIOBOTEA, episcop vicar dr. Daniel, *Liturghia ortodoxă: o viziune de viață atotcuprinzătoare*, în „Altarul Banatului”, I/40 (1990), nr. 1-2, p. 25-28.
41. CIOBOTEA, PF Patriarh dr. Daniel, *Cuvânt înainte la „Sfânta Scriptură sau Biblia”*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, ediție jubiliară, București, 2008, p. 3-8.
42. CIOBOTEA, PF Patriarh dr. Daniel, *Sfânta Liturghie – izvor de viață sfântă și lumină veșnică (cuvânt înainte)*, în „Liturghier”, ediția jubiliară, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2008, p. 5-12 și în „Teologie și educație la Dunărea de Jos”, Editura Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 2008, vol. 7, p.7-12.
43. CIOBOTEA, PF Patriarh dr. Daniel, *Binecuvântare de jubileu: primul Liturghier în limbajul mimico-gestual*, în „Liturghierul tradus în limbajul mimico gestual liturgic românesc”, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2008, p. 5.
44. CIOBOTEA, PF Patriarh dr. Daniel, *Lumină din candela cărților*, prefață la albumul „Sfânta Scriptură și Sfânta Liturghie în viața poporului român”, Editura „Basilica” a Patriarhiei Române, București, 2008, p. 5-7.
45. CIOBOTEA, PF Patriarh dr. Daniel, *Ofrande ale mâinilor iubitoare de cult și cultură*, cuvânt înainte la albumul „Manuscrise din biblioteca Sfântului Sinod”, Editura „Basilica” a Patriarhiei Române, București, 2008, p. V-VI.
46. CITIRIGĂ, pr. prof. dr. Vasile, *Experiența personalist-comunitară a credincioșilor prin rugăciune ca obiect al cercetării în cadrul dogmaticii ortodoxe*, în „Metode de cercetare în Teologia Dogmatică”, al II-lea Colocviu Național de Teologie Dogmatică, București, 22-23 mai 2008, Editura Sigma, București, 2009.
47. CITIRIGĂ, pr. prof. dr. Vasile, *Aspecte dogmatice privind funcția cultică a Bisericii*, în „Revelație, dogmă și spiritualitate în perspectiva misiunii Bisericii, al III-lea Congres Național de Teologie Dogmatică Ortodoxă, Cluj-Napoca, 25-26 mai 2010”, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2011.

48. CITIRIGĂ, pr. prof. dr. Vasile, *Sfintele Taine, consecințe ale unirii dintre firea divină și cea umană în persoana lui Hristos*, în „Ortodoxia”, an IV (2012), nr. 1, București, p. 32-50.
49. CIUREA, Mihai, *Spiritualitate și cultură în Siria*, în „Mitropolia Olteniei”, an LX (2008), nr. 5-8, Craiova, 491-503.
50. COLIBĂ, magistrand Mihai, *Cultul Bisericii Monofizite Copte*, în „Ortodoxia”, an XIX (1967), nr. 4, București, pp. 346-350.
51. COLIBĂ, magistrand Mihai, *Cultul Bisericii nestoriene*, în „Ortodoxia”, an XVIII (1966), nr. 4, București, pp. 423-447.
52. COLOTELO, Mihail, *Liturghiile de rit alexandrin*, în „Glasul Bisericii”, an XXVIII (1969), nr. 1-2, București, pp. 74-91.
53. COLOTELO, drd. Dumitru, *Epicleza în Liturghiile răsăritene și Liturghia catolică de astăzi*, în „Studii Teologice”, an XXVIII (1976), nr. 1-2, p. 130-139.
54. COMAN, pr. prof. Ioan G., *Definiția doctrinară de la Calcedon și receptarea ei în Biserica Ortodoxă Orientală*, în „Ortodoxia”, an XXI (1969), București, pp. 493-594.
55. COMAN, pr. prof. Ioan G., *Momente și aspecte ale Hristologiei precalcedoniene și calcedoniene*, în „Ortodoxia”, an XXVII (1975), nr. 3, București, pp. 295-440.
56. COMAN, pr. prof. Ioan G., *Probleme dogmatice ale Sinodului V Ecumenic*, în „Studii Teologice”, an XXIV (1953), nr. 5-6, București, pp. 300-370.
57. COMAN, pr. prof. Ioan G., *Sinoadele Ecumenice ca expresie a universalității*, în „Studii Teologice”, 1967, an XXXI (1967), nr. 3, pp. 254-280.
58. COMAN, pr. prof. Ioan G., *Sinoadele Ecumenice și importanța lor pentru viața Bisericii*, în „Ortodoxia”, an XIV (1962), nr. 3, pp. 289-317.
59. CONSTANTINESCU, pr. Alexandru, *Biserica creștină din India*, în „Glasul Bisericii”, an XV (1960), nr. 9-10, București, pp. 754-793.
60. CONSTANTINESCU, pr. Alexandru, *Contribuții la istoria Bisericii creștine din India*, în „Glasul Bisericii”, an XXII (1963), nr. 1-2, pp. 205-255.
61. COSTIN, magistrand Vasile, *Liturghia Sfântului Iacob din ritul sirienilor iacobiți*, în „Ortodoxia”, an XVIII (1966), nr. 1, p. 99-114.
62. CRĂCIUN, episcop/arhiepiscop dr. Casian al Dunării de Jos, *Liturghia Darurilor Mai Înainte Sfîntite*, în „Călăuză Ortodoxă”, XIII (2002), nr. 160-161, p. 3-4.
63. CRĂCIUN, episcop/arhiepiscop dr. Casian al Dunării de Jos, *Pilde vii, demne de urmat în slujirea aproapelui la Gurile Dunării în trecut și astăzi*, în vol. „Credință, istorie și cultură la Dunărea de Jos”, Editura Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 2005, p. 5-10.
64. CRĂCIUNAȘ, I., *Liturghierul lui Macarie*, în „Mitropolia Moldovei și Sucevei”, XXXVIII(1962), nr. 3-4, p. 270-271.
65. DANIEL, Métropolit de Moldavie, *La sécularisation, un problème ou une opportunité*, în „SOP”, nr. 298, din mai 2005.
66. †DANIEL, Patriarhul României, *Proclamarea Evangheliei prin Liturghie și filantropie. Mesaj la cea de-a XIII-a Adunare Generală Ordinară a Sinodului Episcopilor Catolici, Vatican, 7-8 octombrie 2012*, în „Lumina”, an VIII (2012), nr. 240 (2346), p. 4.
67. DRAGOMIR, pr. dr. Nicolae, *Studiu istorico – liturgic privind textele biblice din cărțile de cult ale Bisericii Ortodoxe*, în „Studii Teologice”, an XXXIII (1981), nr. 3-4, București, p. 207-268.
68. DRAGOMIR, pr. dr. Nicolae, *Profeții Vechiului Testament, în cultul ortodox și iconografia bisericească*, în „Studii Teologice”, an CXIX (1982), nr. 7-8, București, pp. 563.
69. DRAGOMIR, pr. dr. Nicolae, *Liturghiile Bisericii Copte în comparație cu cele ale Bisericii Ortodoxe*, în „Mitropolia Moldovei și Sucevei”, an LX (1984), nr.1-3, Iași, pp. 218-227.
70. DRAGOMIR, pr. dr. Nicolae, *Liturghiile Bisericii Copte și ale Bisericii Etiopiene în comparație cu cele Ortodoxe*, în „Studii Teologice”, an XXXVIII (1984), București, pp. 230-245.
71. DUMEA, pr. Claudiu, *Liturghierul Roman*, în vol. „Sfânta Scriptură și Sfânta Liturghie, izvoare ale vieții veșnice”, Editura Trinitas, Iași, 2008, p. 431-435.
72. DURĂ, pr. Nicolae V., *Anaforalele Bisericii Etiopiene*, în „Studii Teologice”, an XXVIII (1976), nr.7-10, București, pp. 579-597.

73. DURĂ, pr. Nicolae V., *Biserica Alexandriei până la Sinodul de la Calcedon*, în „Studii Teologice”, an. XXXIII (1981), nr. 1-2, București, pp. 5-21.
74. DURĂ, pr. Nicolae V., *Biserica Coptă în lumina tradiției*, în „Studii Teologice”, an XXXIV (1982), București, pp. 200-218.
75. DURĂ, pr. Nicolae V., *Pacea, preocuparea permanentă a Bisericii Ortodoxe*, în „Ortodoxia”, XXXIV (1982), nr. 1, București, pp. 5-11.
76. DURĂ, pr. dr. Nicolae V., *Ecumenismul interreligios dialogul teologic cu religiile necreștine (Iudaismul și Islamismul)*, în „Glasul Bisericii”, an XLII (1984), nr. 7-9, București, pp. 611-623.
77. GANEA, prof. I., *Sfântul Vasile cel Mare ca liturgist*, în „Mitropolia Olteniei”, an LII (1980), nr. 3-6, Craiova, pp. 230-240.
78. GEORGESCU, Ion V., *Legământul Meu, este legământ de viață și de pace*, în „Biserica Ortodoxă Română”, an CXI (1964), nr. 5-6, București, p. 337.
79. GEORGESCU, Ion V., *Perspective ale dialogului între Bisericele Ortodoxe Răsăritene și Bisericele Ortodoxe Orientale*, în „Mitropolia Olteniei”, an XVII (1965), nr. 7-8, Craiova, pp. 664-680.
80. GIBESCU, prof. I., *Sfântul Mare Ierarh Vasile*, în „Biserica Ortodoxă Română”, an XXV (1911) nr.1, București, pp. 70-84.
81. GÎRMA, drd. Wolde-Kirkos, *Limbile liturgice în Biserica Coptă și în Biserica Etiopiei*, în „Ortodoxia”, an XXIV (1972), nr. 2, București, pp. 37-50.
82. GREGORIAN, pr. V., *Restaurarea funcțiunii didactice în Sfânta Liturghie*, în „Glasul Bisericii”, an 1950, nr. 11-12, p. 28.
83. GRIGORAȘ, magistrand, Aurel, *Dogmă și cult*, în „Studii Teologice” an. XVII (1965), nr. 5-6, p. 303-321.
84. HOUSIAN, A., *La redécouverte de la liturgie par la théologie sacramentaire*, în „La Maison Dieu”, nr. 149, 1982.
85. ICA, lector, Ioan, *Sensul și specificul Ortodoxiei românești: teologia slujirii*, în „Ortodoxia”, an. XVIII (1971), nr. 4, p. 630.
86. IONESCU, pr. Alexandru, *Liturghia Sfântului Iacob a Bisericii Ortodoxe de rit sirian din Malabar*, în „Glasul Bisericii”, an XXII (1963), nr. 1-2, București, pp. 442-467.
87. IONESCU, pr. Ioan, *Taina Sfintei Împărtășanii sau Cuminicături*, în „Glasul Bisericii”, an. XLIX (1990), nr. 1-2, p. 36-42.
88. IONIȚĂ, pr. Viorel, *Perspectivile stadiului actual în pregătirea Dialogului între Biserica Ortodoxă și Bisericele Vechi Orientale*, în „Ortodoxia”, an XXIV (1972), nr.1, București, pp. 105-120.
89. IONIȚĂ, pr. Viorel, *Sinodul VI Ecumenic și însemnătatea lui pentru ecumenismul actual (teză de doctorat)*, în „Studii Teologice”, an XXXVI (1978), nr. 5-8, București, pp. 208-304.
90. ISTODOR, pr. lect. univ. dr. Gheorghe, *Importanța Sinodului I Ecumenic pentru Misiunea Bisericii*, în „Revista Teologică”, Editura Andreiana, Sibiu, an XVII (2007), nr. 3, p. 358-361.
91. JOIȚA, pr. drd. Alexandru, *Sfânta Taină a Euharistiei – Taină a iubirii jertfelnice*, în „Studii Teologice”, an. XXVII (1975), nr. 9-10, pp. 737-741.
92. JURAVLE, pr. drd. Vasile, *Liturghia creștină descrisă în Constituțiile Apostolice în comparație cu Liturghiile Ortodoxe*, în „Biserica Ortodoxă Română”, an CII (1984), nr. 8-10, București, pp. 680-702.
93. JUSTINIAN Patriarhul României, *Valabilitatea actuală a Sinodului IV Ecumenic de la Calcedon*, în „Ortodoxia”, an. XVII (1965), nr. 1, București, pp. 15-30.
94. KARAI SARIDIS, diac. drd., Constantinos, *Descrierea și explicarea Proscomidiei în ritul bizantin la tâlcuitorii Sfintei Liturghii din epoca patristică și cea bizantină*, în „Studii Teologice” an. XXXII (1980), nr. 7-10, pp. 649-658.
95. †LAURENȚIU, Mitropolitul Ardealului, *Responsabilitatea liturgică și sacramentală a episcopului*, în „Biserica Ortodoxă Română”, nr. 1, an II (2011), pp. 284-292.

96. LAZĂR, pr. drd. Liviu, *Teologia și viața Bisericii Romano-Catolice reflectate în documentele Conciliului II Vatican*, în „Revista Teologică”, Editura Andreiana, Sibiu, an XVIII (2008), nr. 1, p.181-228.
97. LECLERCQ, J., *Tendance monastique actuelles*, în „Nouvelle Revue Theologique”, tome 110/1978, p. 94.
98. LIGIER, L., *Les origines de la priere eucharistique: de la Cène du Seigneur a l'Eucharistie*, în „Questions liturgiques”, an. LIII (1972), pp. 181-202.
99. LOGHIN, dr. Cezar, *Liturghia grecească a Sfântului Marcu*, în „Altarul Banatului”, an XX (2009), nr. 1-3, Timișoara, pp. 40-50.
100. LOGHIN, dr. Cezar, *Liturghia Sfântului Marcu*, în „Renașterea”, an XXIV (2006), nr. 5, pp. 6-22.
101. LOGHIN, dr. Cezar, *Riturile preanaforale în Liturghiile alexandrine grecești ale Sfinților Grigorie Teologul și Vasile cel Mare*, în „Altarul reîntregirii”, an XV (2010) nr.2, Alba Iulia, pp. 240-255.
102. LOVIN, protos. Chiril, *Liturghia Sfântului Grigorie Teologul*, în „Ortodoxia”, an I (2009), nr.4, București, pp. 198-256.
103. MEYENDORFF, Jean, *Unité de l'Eglise – unité de l'humanité*, în „Istina”, nr. 3, 1971.
104. MIRON, Arhim. Vasile, *Importanța locașului de cult în viața comunității parohiale*, în „Biserica Ortodoxă Română”, an I (2010), nr. 3, București, pp. 247-272.
105. MIRON, Arhim., Vasile, *Explicarea Sfintei Liturghii pe înțelesul tuturor (partea a II-a)*, în „Ortodoxia”, an IV (2012), nr. 3, București, pp. 82-96.
106. MOLDOVAN, pr. prof. Ilie, *Importanța și rolul mărturisiriide credință în viața Bisericii*, în „Studii Teologice”, București, nr. 1-2, XXXII (1980), p. 267.
107. MOCA, Dimitrie, *Conținutul și structura anaforalei liturgice privită istoric*, în „Mitropolia Banatului”, an CII (1988), Timișoara, nr. 1, pp. 230-240.
108. MOISESCU, dr. Iustin, *Proclamarea autocefaliei Bisericii din Abisinia*, în „Biserica Ortodoxă Română”, an LVI (1938), nr.1-4, București, pp. 175-190.
109. MONLOUBOU, L., *Les prophetes de l'Ancien Testament*, în „Cahiers Evanghile”, nr. 43, Les Editions du Cerf, Paris, 1983, p. 41.
110. MORUȘCA, pr. O, *O chestiune liturgică (despre epicleză)* în „Revista Teologică”, an IV (1913), nr. 12, Sibiu, pp. 350-362.
111. MOȘOIU, pr. lect. dr. Nicolae, *Unitatea și catolicitatea Bisericii*, în „Revista Teologică”, an 2007, nr.1, p.73.
112. NEAGA, pr. prof. dr. Nicolae, *Vechiul Testament în cultul Bisericii. Sugestii în problema reconsiderării citirilor din Vechiul Testament*, în „Mitropolia Banatului”, an XXI (1971), nr. 4-6, pp. 225-231.
113. NEAGA, pr. prof. dr. Nicolae, *Vechiul Testament factor al ecumenismului*, în „Studii Teologice”, an XXXIX (1971), nr. 9-10, București, pp. 616
114. NECHITA, pr. prof. dr. Vasile, *Apărarea Crezului niceean de către Sfântul Vasile cel Mare oglindită în scrisorile sale*, în „Autocefalia Bisericii și Mărturisirea credinței”, coordonatori Pr. prof. dr. Viorel SAVA, pr. lect. Dr. Ilie Melniciuc-PUICĂ, Editura Doxologia, Iași, 2011, pp. 74-83.
115. NECHITA, pr. prof. dr. Vasile, *Apărarea dreptei credințe de către Sfântul Vasile cel Mare oglindită în scrisorile sale*, în „Theologia Pontica”, nr. 2-4, 2009, Constanța, pp. 25-90.
116. NECHITA, pr. prof. dr. Vasile, *Apărarea Crezului niceean de către Sfântul Vasile cel Mare oglindită în Scisorile sale*, în „Autocefalia Bisericii și Mărturisirea credinței”, coordonatori Pr. prof. dr. Viorel Sava, pr. lect. Dr. Ilie Melniciuc-Puică, Editura Doxologia, Iași, 2011, pp. 84-115.
117. NECHITA, pr. prof. dr. Vasile, BEM (1982-2012). Ecouri privind BEM în luările de cuvând la cea de-a treia Adunarea Europeană Ecumenică de la Sibiu (4-9 septembrie 2007), în „Theologia pontica” nr. 1-2/2012, pp. 5-80.

118. NECULA, pr. prof. dr. Nicolae D., *Locul Crezului în cultul ortodox (text și cântare bisericească)*, în „Autocefalia Bisericii și Mărturisirea credinței”, coordonatori Pr. prof. dr. Viorel Sava, pr. lect. Dr. Ilie Melniciuc-Puică, Editura Doxologia, Iași, 2011, pp. 74-83.
119. NECULA, pr. prof. dr. Nicolae D., *A doua întâlnire a subcomitetelor liturgic și pastoral Damasc-Siria*, în „Vestitorul Ortodoxiei”, nr.197, din 1-15 februarie, 1998, pp.15-16.
120. NECULA, pr. prof. dr. Nicolae D., *Anafora Sfântului Vasile cel Mare din ritul liturgic copt. Introducere, traducere și note*, în „Glasul Bisericii”, an XXXVIII (1978), nr. 11-12, București, pp. 1135-1143.
121. NECULA, pr. prof. dr. Nicolae D., *Întâlnirea subcomitetelor pentru dialogul teologic dintre Bisericele Ortodoxe Răsăritene și Bisericele Vechi Orientale*, în „Ortodoxia”, an XXIV (1973), nr. 4, București, pp. 630-644.
122. NECULA, pr. prof. dr. Nicolae D., *Rolul și importanța Sfintei Liturghii în viața credincioșilor*, în „Pastorație și misiune în Biserica Ortodoxă”, Editura Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 2001, pp. 73-90.
123. NECULA, pr. prof. dr. Nicolae D., *Sfânta Scriptură în cultul ortodox*, în vol. „Sfânta Scriptură și Sfânta Liturghie-izvoare ale vieții veșnice”, Editura Trinitas, Iași, 2008, pp. 295-301.
124. Nissiotis, N., *Foundation of Mission from the Orthodox Point of View*, în „The Greek Orthodox Review”, vol. VII, 1961-1962, pp. 22-52.
125. NOROCEL, magistrand ierod. Epifanie, *Biserica Armeană*, în „Mitropolia Moldovei și Sucevei”, an XXXII (1965), Iași, nr. 7-8, pp. 369-393.
126. NOROCEL, magistrand ierod. Epifanie, *Organizarea Bisericii în secolul al V-lea în urma hotărârilor Sinodului de la Calcedon*, în „Glasul Bisericii”, an XXI (1962), nr. 3-4, pp. 305-327.
127. PAPADOPOULOS, Styliannos, *Teologie și limbaj. Teologie empirică – limbaj convențional*, traducere Nicolae Făcea, în „Revista Teologică”, an IX (1999), nr. 3-4, Sibiu, pp. 3-35.
128. PETCU, drd. Sorin I., *Ritualul împărtășirii în riturile apusene*, în „Studii Teologice”, an XXV (1973), nr. 9-10, pp. 698-713.
129. PETROAIA, pr. drd. Lucian, Idem, *Bibliografie*, în albumul „Sfânta Scriptură și Sfânta Liturghie în viața poporului român”, Editura „Basilica” a Patriarhiei Române, București, 2008, pp. 225-240.
130. PETROAIA, pr. drd. Lucian, *Sfânta Liturghie*, în albumul „Sfânta Scriptură și Sfânta Liturghie în viața poporului român”, Editura „Basilica” a Patriarhiei Române, București, 2008, pp. 145-184.
131. PETROAIA, pr. drd. Lucian, *Studiu comparat al textelor Sfintelor Liturghii în câteva ediții ale Liturghierului românesc*, în vol. „Teologie și educație la Dunărea de Jos” (III), Editura Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 2004, pp. 352-390.
132. POPESCU, Mihai Gabriel, *Cultul Bisericeii Armene*, în „Glasul Bisericii”, an XXI (1962), nr. 5-6, București, pp. 540-563.
133. POPESCU, Teodor M., *Denaturarea istoriei lui Origen*, în „Biserica Ortodoxă Română”, an XLIV (1926), nr. 5, pp. 246-254.
134. POPESCU, Teodor M., *Tatăl împăratului Justinian contra lui Origen. Studii și traducere*, în „Studii Teologice”, an IV (1933), p. 17-66.
135. POPESCU, Teodor M., *Importanța istorică a Sinodului al IV-lea ecumenic*, în „Ortodoxia”, an III (1951), nr. 2-3, p. 188-294.
136. POPESCU, Teodor M., *Problema stabilizării datei Paștilor. Privire istorică asupra divergențelor computurilor pascale. Încercări de îndreptare, greutatea și necesitatea unui acord. Propuneri și posibilități actuale*, în „Ortodoxia”, nr. 3, 1964, p. 334.
137. POPESCU, pr. prof. Teodor M., *Condițiile istorice ale formării Vechilor Biserici Orientale*, în „Ortodoxia”, an XVII (1965), nr. 1, pp. 33-79.
138. POPESCU, Teodor M., Pr. Prof., *Sinodul III Ecumenic*, în „Biserica Ortodoxă Română”, an XXXI (1993), nr. 1-2, pp. 15-40.

139. POPESCU, pr. asist. Dumitru, *Ecceologia romano-catolică după documentele celui de-al doilea Conciliu de la Vatican și ecourile ei în teologia contemporană*, în „Ortodoxia”, XXIV (1972), nr. 3, pp. 364
140. PREDĂ, pr. Constantin, *Comentariu la Epistola întâi către Tesaloniceni*, în „Ortodoxia”, nr. 3, an IV (2012), București, pp. 59-81.
141. PROCOPOVICIU, pr. prof. Petre, *Ediția nouă a Liturghierului*, în „Mitropolia Ardealului”, II(1957), nr. 5-8, pp. 559-564.
142. RĂMUREANU, pr. prof. I., *Sinodul I Ecumenic de la Niceea. Simbolul niceean*, în „Studii Teologice”, an XXVI (1977), nr. 1-2, pp. 33-60.
143. RĂȘINĂREANU, Visarion, *Factori istorici în geneza Bisericii Ortodoxe Orientale*, în „Revista Teologică”, an VIII (1998), nr. 2-3, Sibiu, pp. 30-60.
144. RITTER, prof. dr. dr. h. c. mult., Adolf Martin, *Momente ale înstrăinării dintre Vest și Est, Roma și Bizanț până la mijlocul secolului al XV-lea*, în „Revista Teologică”, an XIX (2009), n nr. 2, p. 31-47.
145. ROȘESCU, pr. Gheorghe, *Principii și dispoziții de organizare și disciplină în canoanele Sinodului IV Ecumenic*, în „Studii Teologice”, an XXXVIII (1982), nr. 1-2, pp. 139-156.
146. SAVA, pr. prof. dr., Viorel, *Conferințe pe teme liturgice susținute de profesorul doctor Helmut Hoping la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Iași*, în „Analele științifice ale Universității «Al. I. Cuza» Iași”, Tom VII (2003), pp.191
147. SAVA, pr. prof. dr., Viorel, *Anafora Sfântului Grigorie Teologul din ritul liturgic copt, traducere, introducere și note*, în „În biserica Slavei Tale, Studii de Teologie și Spiritualitate Liturgică”, Editura Performantica, Iași, 2006, pp. 81-132.
148. SAVA, pr. prof. dr., Viorel, *Evhologhionul lui Serapion de Thumuis – locul și importanța lui în istoria și evoluția Liturghiei și a Liturghierului*, în „Analele Științifice ale Universității „Al. I. Cuza”, Tom 13, Iași, 2008, pp. 70-85.
149. SAVA, pr. prof. dr., Viorel, *Liturghierul de la Iași (1818)-prezentare și evaluare în lumina ultimei ediții a Liturghierului românesc*, în vol. „Sfânta Scriptură și Sfânta Liturghie, izvoare ale vieții veșnice”, Editura Trinitas, Iași, 2008, pp. 302-319.
150. SAVA, pr. prof. dr., Viorel, *Rugăciunea liturgică sau dialogul omului cu Dumnezeu și o posibilă cale de dialog intercreștin*, în „Teologie Ortodoxă”, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2005, Tom X, pp. 339-356.
151. SALAVILLE, S., *Les Fondement scripturaires de l' épiclese*, în „Echos d'Orient”, nr. 74 (1909), p. 5.
152. SÂRBU, pr. prof., Corneliu, *Ecumenismul și problemele lumii contemporane*, în „Mitropolia Olteniei”, an XVI (1964), nr. 1-2, pp. 3-17.
153. SEMEN, pr. prof. dr. Petre, *Chemarea profetică în viziunea lui Isaia*, în „Teologie și Viață”, an I (1991), nr. 9-12, Iași, pp. 121
154. SEȘAN, pr. prof. dr., Milan, *Despre Bisericele Orientale necalcedoniene*, în „Mitropolia Ardealului”, an XIV (1969), nr. 7-8, Sibiu, pp. 488-498.
155. SOARE, pr. consilier, Dumitru, *Activitatea ecumenică externă a Bisericii Ortodoxe Române în anul 1981*, în „Biserica Ortodoxă Română”, an. C (1982), nr. 1-2, București, pp. 93-100.
156. STAN, pr. prof. Liviu, *Importanța canonic-juridică al Sinodului IV Ecumenic*, în „Ortodoxia”, an XIV (1961), nr. 2-3, pp. 309-323.
157. STAN, pr. prof., Liviu, *Împăratul Iustinian. Sinodul V Ecumenic*, în „Studii Teologice”, an XXIV (1953), nr. 5-6, București, pp. 341-363.
158. STAN, pr. prof., Liviu, *O nouă Patriarhie în „Ortodoxia”*, an XXVI (1960), nr.1, București, pp. 40-59.
159. STĂNILOAE, pr. dr., Dumitru, *Liturghia și unitatea religioasă a poporului român*, în „Biserica Ortodoxă Română”, LXXIV(1956), nr. 10-11, p. 1079-1087.
160. STĂNILOAE, pr. prof., Dumitru, *Mișcarea ecumenică și unitatea creștină în stadiul actual*, în „Ortodoxia”, an. XV (1963), nr. 3-4, p. 544-589;

161. STĂNILOAE, pr. prof., Dumitru, *Coordonatele ecumenismului din punct de vedere ortodox*, în „Ortodoxia”, an. XIX (1967), nr. 4, p. 494-510;
162. STĂNILOAE, pr. prof., Dumitru, *Iubire și adevăr pentru o depășire a dilemei ecumenismului contemporan*, în „Ortodoxia”, an. XIX (1967), nr. 2, p. 283-292.
163. STĂNILOAE, pr. prof., Dumitru, *Acțiuni și poziții noi în eforturile de apropiere între Bisericile Ortodoxe și Bisericile Vechi Orientale*, în „Ortodoxia” an XXXII(1972), nr.1, București, pp. 114-150.
164. STĂNILOAE, pr. prof., Dumitru, *Definiția dogmatică de la Calcedon*, în „Ortodoxia”, an XVII (1965), nr. 1, București, pp. 295-440.
165. STĂNILOAE, pr. prof. Dumitru, *Hristologia Sinoadelor* în „Ortodoxia”, an XXXI (1974), nr. 4, pp. 50-90.
166. STĂNILOAE, pr. prof., Dumitru, *Maica Domnului ca Mijlocitoare*, în „Ortodoxia”, an IV (1952), nr. 12, București, pp. 622-660.
167. STĂNILOAE, pr. prof., Dumitru, *Posibilitatea reconcilierii dogmatice între Biserica Ortodoxă și vechile Biserici Orientale*, în „Ortodoxia” an XVII (1965), nr. 1, București, pp. 7-29.
168. STĂNILOAE, pr. prof., Dumitru, *Relațiile Bisericii Ortodoxe Române cu Bisericile vechi Orientale* în „Ortodoxia”, an XXII (1968), nr.1, pp. 109-140.
169. STĂNILOAE, pr. prof. Dumitru, *Teologia Euharistiei*, în „Ortodoxia”, an XXI (1969), nr. 3, p. 344.
170. STĂNILOAE, pr., D., *Locașul bisericesc propriu-zis, cerul pe pământ sau centrul liturgic al creației*, în „Mitropolia Banatului”, an XXXI (1981), nr. 4-6, p. 277-307.
171. STOICA, pr. magistrand Simeon, *Liturghia creștină din secolul II, descrisă de Sfântul Justin Martirul și Filosoful, în raport cu Liturghia Ortodoxă de astăzi*, în „Ortodoxia”, an XII (1960), nr. 1, București, p. 74-95.
172. STREZA, lect. dr., Ciprian, *Este Sfântul Vasile cel Mare autorul Liturghiei ce îi poartă numele? Argumente interne pentru paternitatea vasiliană din Rugăciunea teologică a acestui text euharistic*, în „Revista Teologică”, XVII/89 (2007), nr. 3, p. 248-273.
173. STREZA, lect. dr. Ciprian, *Liturghia Sfântului Vasile cel Mare și cea a Sfântului Ioan Gură de Aur-textele euhologice principale ale ritului bizantin*, în „Îndrumător bisericesc pe anul de la Hristos 2007”, Editura Andreiana, Sibiu, 2007, p. 136-150.
174. STREZA, lect. dr., Ciprian, *Originea anaforalei liturgice*, în „Revista Teologică”, VIII/80 (1998), nr. 4, p. 95-128.
175. STREZA, conf. dr., Ciprian, *Sfânta Liturghie – taina întâlnirii personale a omului cu Dumnezeu*, în „Ortodoxia”, an IV (2012), nr. 3, București, p. 97-122.
176. STREZA, pr. dr., Laurențiu, *Tâlcuirea liturgică din manuscrisul n. 111. Biblioteca Arhiepiscopiei Sibiului*, în „Studii Teologice”, XXVI(1974), nr. 1-2, p. 79-88.
177. ȘCHIOPU, drd., Iulian A., *Rânduiala Proskomidiei în riturile liturgice răsăritene*, în „Studii Teologice” an. XXI (1969), nr. 7-8, p. 588.
178. TALAAT TAKLA, dr., Mourkos, *Taina Botezului și a Mirungerii în Biserica Coptă și în Biserica Ortodoxă Română*, în „Teologie și Viață”, an XIV (2005), pp. 165-178.
179. TARNAVSCHI, dr., Teodor, *Liturghia Sântilor Apostoli Adai și Maris seau Liturghia Bisericii din Edessa*, în „Candela”, an 1893, Tipografia Arhiepiscop Silvestru Morariu – Andrievici, Cernăuți, pp. 262-748.
180. TEODOR, EPISCOP DE ANDIDA, *Comentar liturgic*, traducere de Pr. prof. Nicolae Petrescu, în „Biserica Ortodoxă Română”, LXXXIX (1971), nr. 3-4, p. 310.
181. TEULEA, pr. drd. Cătălin, *Mitropolitul Marcu Eugenicul al Efesului și Sinodul de la Ferrara-Florența*, în „Revista Teologică”, an 2008, nr. 3, p. 23-54.
182. TODORAN, pr. prof., Isidor, *Ecumenism teoretic și ecumenism practic*, în „Ortodoxia”, an XXVI (1974), nr. 3, București, pp. 440-450.
183. URSU, prof., Gheorghe, *Biserica națională a Etiopiei*, în „Mitropolia Olteniei”, an XVI (1964), nr. 11-12, Craiova, pp. 193-204.

184. USCĂ, pr. Ioan, *Comentariu la Cartea Facerii*, în „Altarul Banatului”, an. IV (1994), nr. 10-12, Timișoara, pp. 291-293.
185. VALDMAN, Teodor, *Vechea organizare a Bisericii și Sinodul I Ecumenic*, în „Studii Teologice”, an XIX (1970), nr. 3-4, București, pp. 259-271.
186. VASILIU, Cezar, *Biserica Creștinilor Maroniți din Liban*, în „Studii Teologice”, an XVIII (1966), nr. 3-4, București, pp. 160-190.
187. VASILIU, Cezar, *Biserica creștinilor tomiți din Malabar, India*, în „Studii Teologice”, an XVII (1965), nr. 5-6, București, pp. 345-375.
188. VASILIU, magistrand, Cezar, *Biserica Nestoriană*, în „Ortodoxia”, an XVIII (1966), nr. 1, București, pp. 64-80.
189. VASILIU, magistrand, Cezar, *Biserica Monofizită iacobită a Siriei*, în „Ortodoxia”, an XVII (1965), nr. 1, București, pp. 130-144.
190. VASKEN, I., *Viața și opera Sfântului Grigorie de Nareg*, în „Ortodoxia”, an XIX (1967), nr. 2, București, pp. 140-142.
191. VINTILESCU, pr. Petre, *Valoarea socială a Liturghiei*, în „Studii Teologice”, an XXI (1931), nr. 1, București, pp. 70-95.
192. VINTILESCU, pr. prof. dr., Petre, *Cântarea poporului în biserică, în lumina Liturghierului*, în „Biserica Ortodoxă Română”, LXIII (1945), nr. 9, pp. 409-423.
193. VINTILESCU, pr. prof. dr., Petre, *Funcția comunitară a Liturghiei*, în „Biserica Ortodoxă Română”, an XXXIX (1946), nr. 1-3, București, pp. 81-97.
194. VINTILESCU, pr. prof. dr., Petre, *Contribuții la lămurirea unei controverse de tipic privitoare la vohodurile Liturghiei*, în „Studii Teologice”, III (1951), nr. 3-4, pp. 121-166.
195. VINTILESCU, pr. prof. dr., Petre, *Dumnezeiasca Liturghie comentată în oficiul și textul ei. „Vhodul Mic” sau „Intrarea Mică” și momentele următoare din Liturghia catehumenilor*, în „Biserica Ortodoxă Română”, LXXVIII (1960), nr. 7-8, pp. 629-657.
196. VINTILESCU, pr. prof. dr., Petre, *Dumnezeiasca Liturghie comentată în oficiul și textul ei. Liturghia credincioșilor. Riturile din prima parte a Liturghiei credincioșilor*, în „Biserica Ortodoxă Română”, LXXVIII (1960), nr. 11-12, pp. 1030-1053.
197. VINTILESCU, pr. prof. dr., Petre, *Dumnezeiasca Liturghie comentată în oficiul și textul ei. Anafora sau ritualul Sfintei Jertfe Euharistice*, în „Biserica Ortodoxă Română”, LXXIX (1961), nr. 7-8, pp. 733-754.
198. VINTILESCU, pr. prof. dr. Petre, *Dumnezeiasca Liturghie comentată în oficiul și textul ei. Epiclesa*, în „Biserica Ortodoxă Română”, LXXX (1962), nr. 1-2, pp. 86-104.
199. VINTILESCU, pr. prof. dr., Petre, *Dumnezeiasca Liturghie comentată în oficiul și textul ei. Rugăciunea dipticelelor sau a pomenirilor de la Sfânta Jertfă euharistică*, în „Biserica Ortodoxă Română”, LXXX (1962), nr. 7-8, pp. 658-672.
200. VINTILESCU, pr. prof. dr., Petre, *Dumnezeiasca Liturghie comentată în oficiul și textul ei. Oficiul Sfintei Liturghii după dipticele de la finele anaforei liturgice și până la înălțarea Sfântului Agneț*, în „Biserica Ortodoxă Română”, LXXXI (1963), pp. 111-130.
201. VINTILESCU, pr. prof. dr., Petre, *Dumnezeiasca Liturghie comentată în oficiul și textul ei. Ritul Proskomidiei*, în „Biserica Ortodoxă Română”, LXXXII (1964), nr. 11-12, pp. 1043-1068.
202. VINTILESCU, pr. prof. dr., Petre, *Liturghia credincioșilor privită istoric, în structura și rânduiala ei*, în „Biserica Ortodoxă Română”, LXI (1943), nr. 1-3, pp. 33-85.
203. VINTILESCU, pr. prof. dr., Petre, *Ora sau vremea din zi pentru săvârșirea Liturghiei Darurilor mai înainte sfințite*, în „Studii Teologice”, IV (1952), nr. 1-2, pp. 66-76.
204. VINTILESCU, pr. prof. dr., Petre, *Troparul Ceasului al treilea în rânduiala Epiclesei*, în „Biserica Ortodoxă Română”, XL (1937), nr. 1-2, pp. 1-21.
205. VINTILESCU, pr. prof., Petre, *Proskomidia privită în structura și rânduiala ei*, în „Biserica Ortodoxă Romană”, an XXV (1942), nr. 7-8, București, pp. 325-350.
206. WARE, Mitropolit, Kallistos, *Temeiurile patristice ale Sfintelor Taine*, traducere de Marinela Bojin, în „Ortodoxia”, an IV (2012), nr. 2, București, pp. 153-164.

207. YESHANEW, drd., Haddis, *Cult și ierarhie în Biserica Ortodoxă etiopiană*, în „Biserica Ortodoxă Română”, an XC (1972), nr. 7-8, București, pp. 862-873.
208. ZAREA, Alexandru, *Biserica Etiopiană*, în „Glasul Bisericii”, an XX (1961), nr. 1-2, pp. 80-106.
209. ZĂGREAN, pr. prof., Ioan, *Pâinea și vinul liturgic*, în „Mitropolia Banatului”, an XXVI (1964), nr. 4-6, Timișoara, pp. 270-283.
210. ZIZOULAS, Jean, *Euchristie, l'Evêque et l'Eglise durant les trois premiers siècles, traduit du grc par Jean-Luis Palierne*, Ed. Desclée de Brouwer, Paris 1994

Web:

- <http://religiilelumii.weebly.com/biserica-penticostal259.html> (10.09.2012, ora 21⁵⁰).
- <http://apologeticum.wordpress.com/2010/02/21/sinodicon-ul-ortodoxiei-randuiala-din-duminica-biruintei-ortodoxieiprima-duminica-din-postul-mare/> (07.09.2012, ora 20²⁸).
- <http://www.ercis.ro/liturgie/liturgia.asp> (13.09.2012, ora 16¹⁷).